

1. VOORWOORD

Nederland Leest 2009

Dit jaar wordt voor de vierde keer 'Nederland leest' georganiseerd van vrijdag 23 oktober tot en met vrijdag 20 november 2009. Deze keer is gekozen voor ***Oeroeg*** van Hella S. Haasse. *Oeroeg* (Uitgeverij Querido) is het verhaal van de vriendschap tussen een Indonesische jongen en de zoon van een Nederlandse administrateur op een theeonderneming in het Nederlands-Indië van voor de Tweede Wereldoorlog. Geleidelijk groeien de jongens echter uit elkaar. *Oeroeg* is een boek over vriendschap, gesitueerd ten tijde van het complexe proces van dekolonisatie.

Uitgaven sinds 2006:

Dubbelspel van Frank Martinus Arion (2006)

De gelukkige klas van Theo Thijssen (2007)

Twee vrouwen van Harry Mulisch (2008)

Het is begonnen in Amerika met 'One Book, One City'. Een actie die laat zien dat literatuur wel degelijk een breed publiek aanspreekt en dat het lezen van een goed boek niet alleen veel plezier verschaft, maar ook nog eens de blik verruimt. One Book, One City startte in Chicago in 2001 met de klassieker *To Kill A Mockingbird* van Harper Lee. Het boek was in de hele stad onderwerp van discussie. Men herkende zichzelf in Harper Lee's creatie en de roman werd opnieuw een bestseller. De actie sloeg over naar andere steden in Amerika.

One Book, One City dient als inspiratie voor Nederland Leest, een actie met een grote rol voor de bibliotheken. Iedereen wordt uitgedaagd tijdens de campagneperiode met elkaar in discussie te gaan over één boek (in 2009 is dat dus *Oeroeg* van Hella S. Haasse). Daartoe krijgen de leden van de bibliotheek een speciale pocketeditie van dat boek cadeau. Op één voorwaarde: dat ze het lezen. In de boekhandel zal een luxe gebonden editie te koop zijn.

www.hellahaassemuseum.nl

www.nederlandleest.nl

2. DIENSTVERLENING

In de provincie Fryslân verzorgt Bibliotheekservice Fryslân voor de bibliotheken in deze provincie al decennia een onafhankelijke dienstverlening aan leesgroepen, gebonden aan een vereniging of ongebonden (soms ook 'wilde' leesgroep genoemd). En het aantal leesgroepen neemt nog steeds toe. Wij bieden ruim 175 leesgroepen deze dienstverlening aan.

In het huuraanbod zijn boeken in allerlei genres van diverse schrijvers opgenomen.

Het is een actueel aanbod, dat betekent dat er geen zgn. klassieke boeken in de huurlijst worden opgenomen. Elk jaar komen er nieuwe titels bij en worden oudere titels verwijderd. Dit betekent dat in ongeveer 6/7 jaar er een volledige nieuw aanbod wordt gerealiseerd. Een unieke dienstverlening! Leden van leesgroepen en bibliotheekmedewerkers geven tips voor nieuwe titels. Zo is er voor elk wat wils: leesgroepen die volgens literaire maatstaven boeken bespreken, leesgroepen die de inhoud ervaringsgericht willen bespreken en leeskringen die Friese boeken lezen. Wilt u boeken lenen die niet in het huuraanbod van deze brochure zijn opgenomen, vraag dan in uw eigen bibliotheek.

Huren en kopen

De keus van de huurtitels wordt mede bepaald door lezers van leesgroepen en bibliotheekmedewerkers en is elke keer weer verrassend. Uit de tips zijn 22 nieuwe huurtitels opgenomen (18 Nederlandse en 4 Friese titels).

Daarnaast wordt de mogelijkheid geboden tot het kopen van boekpakketten. Zie bijlage 1 en 2.

Brochure

Voor de elfde keer ontvangen de leesgroepen een informatieve brochure met het koop- en huuraanbod en extra informatie. De titels die zijn voorgedragen en niet in het huuraanbod zijn opgenomen, zijn in alfabetische volgorde op schrijversnaam opgenomen. Dit zijn boeken die door geïnteresseerde leden van leesgroepen zijn voorgedragen, dus zeker ook boeken die het lezen waard zijn. Vraag in uw bibliotheek naar dat boek.

Adressenlijst

Per gemeente is een adressenlijst van contactpersonen van leesgroepen opgenomen. Deze lijst geeft nieuwe lezers de gelegenheid om contacten met andere groepen te leggen. Voor derden is het een mooie gelegenheid om belangstellenden te informeren over literaire evenementen en activiteiten.

3. HUURANBOD

---

a. Regels voor het lenen van boeken voor het seizoen 2009 – 2010

1. Elke groep heeft **één** contactpersoon die verantwoordelijk is voor het geleende materiaal. Voor Bibliotheekservice Fryslân is deze persoon het aanspreekpunt voor aanvragen en de financiële afwikkeling.
2. De aanvragen voor huurtitels kunt u alleen **schriftelijk** indienen door middel van het volledig ingevulde formulier '*Reserveren huurtitels 2009 – 2010*'.
3. In de maand juli ontvangt u schriftelijk bericht welke **vier titels** voor uw leesgroep zijn gereserveerd voor het komende leesseizoen.
4. Na de schriftelijke bevestiging is er een mogelijkheid om telefonisch 'extra' titels aan te vragen.
5. Per titel kunt u alleen een vastgesteld aantal exemplaren lenen: **5, 10 of 15 exemplaren**. Voor Friese titels geldt 5 of 10 exemplaren.
6. De uitleentermijn is maximaal vier weken.
7. Bibliotheekservice Fryslân stuurt de aangevraagde huurboeken naar de bibliotheekvestiging, die u heeft opgegeven.
8. Het huurtarief/abonnementstarief wordt jaarlijks door Bibliotheekservice Fryslân vastgesteld en bedraagt voor het seizoen 2009 – 2010: **per 5 exemplaren: € 8,10 inclusief 6% btw**.
9. Bij elke collectie wordt een informatiemap geleverd, deze blijft eigendom van Bibliotheekservice Fryslân. Voor gebruik in de eigen leeskring kunt u uit de bijgeleverde map kopiëren.
10. Voor een zoekgeraakte informatiemap wordt € 15,00 inclusief 6% btw in rekening gebracht.
11. Voor een zoekgeraakt en of te laat ingeleverd boek wordt de boekhandelprijs in rekening gebracht plus een boete van € 10,00 inclusief 6% btw i.v.m. extra gemaakte kosten om de huurcollectie weer op orde te brengen.
12. Begin 2010 ontvangt u de rekening voor de geleverde diensten voor het seizoen 2009 – 2010.

b. Aanvragen en reserveren

Via de bijgevoegde reserveringsformulieren kunt u schriftelijk of per fax uw aanvragen reserveren. Om iedereen in de gelegenheid te stellen nieuwe boeken uit het huuraanbod te lenen kunt u maximaal **twee** nieuwe huurtitels reserveren. **De nieuwe titels van het seizoen 2009 – 2010 zijn met een * aangegeven**. Na de reservering ontvangt u een schriftelijke bevestiging. Na deze schriftelijke bevestiging is het mogelijk tussentijds boeken te huren. Zie bijlage 3.

c. Uitleentermijn en prijs

De uitleentermijn is **4 weken**. Per 5 exemplaren betaalt u inclusief 6% btw € 8,10.
De boeken kunt u afhalen bij de bibliotheek van uw keuze.

Voor een goed verloop van de dienstverlening is het noodzakelijk dat u de boeken compleet en tijdig inlevert. Het niet compleet en niet op tijd inleveren betekent dat er een nieuw boek gekocht moet worden om de collectie op peil te brengen.

d. Huurtitels

Het huuraanbod is actueel, d.w.z. de nieuwgekozen titels zijn verschenen in 2008. Het aanbod is gevarieerd en biedt een verscheidenheid aan schrijvers, genres, thema's en niveaus. Het boek mag niet te veel pagina's bevatten, maximaal ± 350 bladzijden want leesgroepen moeten in 4 weken het boek kunnen lezen.

*) = nieuw in het aanbod

ABDOLLAH, KADER – Spijkerschrift. Hoofdfiguur in deze roman is een doofstomme man die in de Iraanse bergen leeft. Met een eigengemaakte gebarentaal communiceert hij; hij ontwerpt zelfs een eigen spijkerschrift om zijn ervaringen op te tekenen. Na zijn dood komt het boek terecht bij zijn zoon die naar Nederland vluchtte. Die vervalt in zijn oude rol van tolk en hertaalt het boek naar een leesbaar schrift. Een ijzersterke, fascinerende psychologische roman over vaders en zonen, over liefde en dood, trouw en verraad, waarheid en leugen, met een sterke sfeerschepping en een rake karaktertekening. *De Geus, 2000, 377 p.*

ABMA, GERBEN – De brek (Friestalig). Centraal in deze roman staat de relatie van een jonge organisatiedeskundige, Jarich, met zijn vriendin. Aanvankelijk is dat Sijke wier ouders een huisje aan de Brek hebben, waar ze af en toe een weekend doorbrengen. Halverwege het boek ruilt hij Sijke zonder veel omhaal in voor Gisela, die hij kent van een managementcursus en met wie hij mogelijk de boerderij van zijn net overleden oom over wil nemen. Daartussendoor speelt de geschiedenis van zijn vader een belangrijke rol. En passant krijgen we ook nog een klein stukje streekgeschiedenis van de Friese Zuidwesthoek. *Koperative Utjouwerij, 2005, 239 p.*

ABOULELA, LEILA – De vertaalster. De Soedanese Sammar is vertaalster en woont in Schotland. Nadat haar Soedanese man is verongelukt heeft ze haar zoontje naar familie in Soedan gebracht. Ze wordt verliefd op Rae, een gescheiden Midden-Oosten deskundige, maar wil alleen met hem trouwen als hij moslim wordt. De schrijfster Aboulela (1964), Soedanese, studeerde in Engeland, woonde een tijd in Schotland en woont nu in Jakarta. Vermoedelijk een autobiografisch verhaal. (vert. van The translator, 1999) *De Geus, 2002, 252 p.*

ABRAHAM, PEARL – De zevende bedelaar. Oude chassidische verhalen zijn verweven met het hedendaagse verhaal van een joodse familie in New York. De talmoedstudent Joel raakt geobsedeerd door de verhalen van de 19e-eeuwse kabbalist Nachman van Bratslav. Zijn vader beschouwt het als een afwijking van de chassidische leer. Als Joel op mysterieuze wijze verdrinkt, wijt men dit aan de kwalijke invloed van Nachmans verhalen. Abraham laat zien hoe de chassidische traditie altijd bezeten is geweest door de macht van de taal als middel om God te kennen. *Meulenhoff, 2004, 350 p.*

* ADELAIDE, DEBRA – Als ik er niet meer ben. Delia Bennet, schrijfster van een moderne reeks Huishoudgidsen en bekend om haar ongewone antwoorden in een probleemrubriek rondom huishoudelijke zaken, is begin veertig en stervende. Originele roman met een sterke, humoristische hoofdpersoon. Het boek confronteert, maar blijft integer en ontroerend tot op het eind. *Artemis, 2008, 399 p.*

ANDERSON, JOAN – Een jaar aan zee: gedachten van een zoekende vrouw. Een autobiografische roman van de Amerikaanse schrijfster. De aankondiging dat haar man een andere baan heeft aangenomen, brengt de schrijfster tot het besef dat zij haar oude leven niet wil voortzetten: haar kinderen zijn volwassen, hun huis is te groot en haar huwelijk is verworden tot een sleur. Nadat alles verkocht is, trekt zij zich alleen terug in hun eenvoudige vakantiehuis in Cape Cod en zoekt haar weg naar de

toekomst. Hier wordt haar duidelijk wat wezenlijke levenszaken zijn. Wordt gevolgd door: Samen aan zee. (vert. van: A year by the sea) *BZZtôh, 2001, 201 p.*

* **ANDRINGA, GREET – Libben reach (Friestalig).** Als een vrouw haar dochttertje van de trap heeft laten vallen, begrijpt ze zichzelf niet meer en probeert een antwoord te vinden in haar familiegeschiedenis. *Friese Pers Boekerij, 2008, 252 p.*

ANKER, ROBERT – Hajar en Daan. Als een leraar geschiedenis van begin dertig verliefd wordt op een zeventienjarige Marokkaanse vwo-leerlinge, begint voor hem een ingrijpend leerproces. De relatie van leraar-leerlinge en Nederlander-moslima staat zwaar onder druk. De ontwikkelingen zijn vanaf het begin tot het einde verrassend en spannend. Alle actuele kwesties rond het integratiedebat, de multiculturele samenleving, de verloedering in het onderwijs, komen aan de orde. Ironisch, cynisch en luchtig wordt beschreven hoe docenten en schooldirectie met de veranderende tijden omgaan. Een flitsende roman, met rijke taal, over een liefdesgeschiedenis in de roerige hedendaagse realiteit. *Querido, 2004, 288 p.*

ANNA, THREES – Motormoeder. Veronica Land, de hoofdpersoon van Motormoeder, neemt ons in korte, pakkende en soms fragmentarische hoofdstukjes mee van haar peuter- en kleutertijd in de jaren zestig, via haar vrijgevochten studententijd en de krakerscène van de jaren tachtig tot aan haar volwassen jaren, als zij inmiddels veertig jaar oud is en met haar levenspartner een verbeterd strijd voert over kinderen. Veronica wil namelijk absoluut geen nageslacht. De motor is haar kind, en die motor staat voor vrijheid. De rake en geestige observaties van de hoofdpersoon bieden buitengewoon veel herkenning en leesplezier. *Vassallucci, 2004, 267 p.*

AZZOPARDI, TREZZA – Herinner mij. Winnie, de hoofdpersoon, is een zwerfster in een Engels stadje. Ze wordt beroofd van haar enige bezit: een pruik en een koffer vol herinneringen. Op haar zoektocht herontdekt ze haar verleden. D.m.v. flashbacks verweeft Azzopardi dit verleden in korte fragmenten met het leven als dakloze, inmiddels veertig jaar oud. De schrijfster toont groot mededogen met dit complexe, intrigerende leven. Een prachtig vrouwenportret van een zwerfster in een Engels stadje. *De Bezige Bij, 2004, 315 p.*

BAKKER, GERBRAND – Boven is het stil. Literaire streekroman over boerenzoon Helmer van Wonderen, een vijftiger, die op een afgelegen boerderij zijn doodzieke vader verzorgt. De combinatie van boerenleven temidden van natuurschoon is subtiel en voelbaar van binnenuit beschreven. Met veel herkenning voor lezers van het platteland of kenners van natuur en boerenleven. Binnen deze wondermooie omlijsting ontwikkelt zich een streekromanachtig plot in vier delen. *Amsterdam: Cossee, 2006, 264 p.*

BANVILLE, JOHN – De zee. Na de dood van zijn vrouw besluit haar man, een kunsthistoricus, terug te gaan naar een lers kustdorp om over het verlies heen te komen en tegelijk het trauma van zijn jeugd te verwerken. Hij bracht daar met zijn ouders de vakantie door en ontmoette een voor hem fascinerend gezin. Deze terugblik geeft de nu oudere man enig inzicht in zijn leven en hij tracht alle ervaringen te verwerken om verder te kunnen gaan. Een boeiende, boven het gemiddelde uitstekende roman. *Atlas, 2006. 223 p.*

BEIJNUM, KEES VAN – De vrouw die alles had. Actrice Claire, midden veertig en in het bezit (geweest) van een Oscar, een man, twee kinderen (plus een Foster Parents-dochtertje), een hond, een vrijstaande villa, minnaars, drie creditcards, veel talent en een drankprobleem. Ze worstelt met het filmscenario dat ze moet herschrijven, met haar (mislukte) leven, en met het onverwachte bezoek van haar zoon Bas,

met proefverlof uit de gevangenis. Een toegankelijke, geestige maar ook schrijnende roman over een mislukt vrouwenleven en een verstoorde moeder-zoon verhouding. *De Bezige Bij, 2002, 335 p.*

* **BEIJNUM, KEES VAN – Paradiso.** In de nieuwe roman van Kees van Beijnum keert een zich aan zijn milieu ontworstelde wetenschapper terug van zijn minnares. Hij is vast voornemens de relatie met zijn vrouw te beëindigen. Een dijkdoorbraak gooit echter roet in het eten. *De Bezige Bij, 2008, 292 p.*

BENALI, ABDELKADER – Bruiloft aan zee. De jonge schrijver (1975) vertelt het verhaal van een Berbergezin dat terugkeert naar het noorden van Marokko om de bruiloft van de dochter te vieren. De bruidegom is haar oom, maar hij verdwijnt tijdens het feest naar zijn vertrouwde bordeel. Broer gaat hem zoeken en zijn zus neemt op bizarre manier wraak op haar geliefde. Een sprankelend geschreven roman, waarin herinneringen en personages de levensloop en de sfeer rondom de bruiloft tot leven brengen. Fantasierol en origineel in taal. *Pandora, 2002, 222 p.*

BERNLEF, J. – Buiten is het maandag. Bij een auto-ongeluk is Stijn Bekkering zijn vrouw overleden en lag hijzelf 10 dagen in coma. Twee maanden later verlaat zijn zoon plotseling zijn gezin. Stijn krijgt een tip dat hij zich in Nova Scotia bevindt en reist hem na en komt daar in contact met verschillende mensen en raakt bevriend met een kunstenaar die interesse heeft voor de Maori-cultuur. In gesprekken met hem hoort Stijn meer over de verdwenen personen uit diens leven en uit dat van Tracy, de vriendin van zijn zoon. Een mooie roman met bekende ingrediënten (de thematiek van herinneren, de werking van het geheugen, het verdwijnen en de afgelegen locatie), sober en helder in het taalgebruik. *Querido, 2004, 214 p.*

BERNLEF, J. – De onzichtbare jongen. Wouter en Max, twee 13-jarige jongens uit het Amsterdam van 1947, zijn schoolvrienden. Max is een zonderling, hij woont bij zijn vader, zijn moeder is met een Canadees vertrokken. Wouter wil harder lopen dan de wind en wordt een topatleet die wint van Fanny Blankers-Koen. De jongens verliezen elkaar uit het oog, maar zien elkaar als volwassene terug in een kliniek waar Wouter revalideert. Deze roman schetst niet alleen een goed tijdbeeld van het grijze naoorlogse Amsterdam, maar is ook een overtuigend en intrigerend verhaal over vriendschap en schizofrenie. Het is geschreven in een sobere en toegankelijke stijl vanuit het perspectief van Wouter. *Querido, 2005, 188p.*

BORGER, SJIEUWE – It ferrin fan de tiid (Friestalig). Opmerkelijk aan het chronologisch opgebouwde verhaal is dat je van de ik-persoon weinig te weten komt. Omdat hij het niet naar zijn zin heeft om in Den Haag als jurist te werken 'aan de kant die uitmaakt wat recht is', gaat Sybren terug naar Groningen, waar zijn jeugdvrienden nog wonen. Hij krijgt een nieuwe vriendin, schrijft een proefschrift, promoveert en wordt advocaat. Maar vooral gaat het over het contact met zijn jeugdvriend Goaitzen, die zich steeds meer ontpopt als een egoïstische alcoholist. *Venus, 2005, 158 p.*

BOURGONJE, FLEUR – Labyrint. Hij, zestiger en architect, kan niet loskomen van de dood van zijn vrouw. Zij is veel jonger en schilderes. Voor haar heeft het leven na de dood van haar dochttertje en haar scheiding nauwelijks meer zin. Beiden zijn in hun kunstenaarschap volledig vastgelopen. Na een toevallige ontmoeting worden ze verliefd op elkaar en besluiten ze naar Fez in Marokko te reizen. In het labyrint van de stad raken ze elkaar kwijt; ieder wordt tijdens de tocht door de stad geconfronteerd met herinneringen, eenzaamheid en verlies. En met een toekomst waarin de herinneringen tot rust gekomen zijn. *Atlas, 2002, 138 p.*

BROUWERS, JEROEN – Datumloze dagen. In een monoloog kijkt de naamloze hoofdpersoon op zijn leven terug. Hij voelt zich opgesloten in zijn huwelijk. Tegen zijn wil wordt een zoon geboren. Deze

zoon wenst later geen contact. In veertig jaar ontmoeten zij elkaar maar een paar keer. Pas als de zoon stervende is komen ze nader tot elkaar. Een ontroerend verhaal. *Atlas, 2007, 190 p.*

CAMPERT, REMCO – Het satijnen hart. De bejaarde en beroemde schilder Hendrik van Otterlo leidt een teruggetrokken bestaan. Twintig jaar daarvoor heeft zijn grote liefde, Cissy, hem verlaten. Sindsdien is hij niet meer in zijn atelier geweest; het echte schilderen heeft hij eraan gegeven. Het bericht van het overlijden van Cissy zet echter een verandering in gang. Een mooie, contemplatieve roman over kunstenaarschap, overwonnen doodsangst en de uiteindelijke heromarming van het leven. *Amsterdam, De Bezige Bij, 2006, 180 p.*

CÁNDANI – Huis van as. Een Surinaams meisje keert terug naar haar geboorteland en ontdekt dat sommige dingen in haar jeugd anders zijn dan ze dacht. Haar dromen over het paradijselijke van vroeger, toen ze samen met Snorita een onschuldig vriendinnenleven leidde, is voorgoed voorbij. *In de Knipscheer, 2002, 108 p.*

CHEVALIER, TRACY – Maagdelijk blauw. Een Amerikaans echtpaar gaat in Frankrijk wonen, waar de man in een nieuwe baan begint. Zijn vrouw voelt zich niet op haar gemak in het kleine stadje. Sinds ze daar woont heeft ze nachtmerries, waarin blauw een overheersende rol speelt. Omdat haar voorouders Fransen waren, die in de tijd van de Hugenoten leefden, en uit verveling en onrust stelt zij een onderzoek in naar dat verleden. Haar leven wordt totaal veranderd door dat onderzoek. Het verhaal bestaat uit verschillende elementen, die het boek aantrekkelijk en de moeite waard maken. Tegen het einde wordt de sfeer van fascinerend, ronduit beklemmend. Een fantastisch boek, waarin men ook nog een heel stuk historie uit de Hugenotentijd van dichtbij kan 'meebelevens'. *Bzztôh, 2005, 350 p.*

CLAES, PAUL – Lily. Claes vertelt in een zeer vlotte en leesbare stijl het relaas van Lily, een meisje dat volwassen aan het worden is. Ze heeft weinig vriendinnen, alleen Alice: een vriendin voor het leven. Als Lily op een avond op stap gaat en met haar vader terug naar huis rijdt, krijgen ze een ongeluk. Haar vader komt te overlijden en Lily raakt deels verlamd. Ondanks alle tegenslagen worstelt Lily zich door het leven heen. Een roman over liefde, vriendschap en jaloezie in het katholieke Vlaanderen. *De Bezige Bij, 2004, 191 p.*

CLAUDEL, PHILIPPE – Grijsze zielen. Verhaal dat zich afspeelt in een klein dorpje in het noordoosten van Frankrijk ten tijde van de Eerste Wereldoorlog. Het front is niet ver weg, maar raakt aanvankelijk het dorp niet. De moord op een klein meisje doet het dorp opschrikken. De procureur Destinac, die teruggetrokken leeft op zijn kasteel, is een van de verdachten. Het verlies van geliefden door verschillende hoofdpersonen in de roman cirkelt rondom het centrale thema: wie vermoordde het meisje? De grijze zielen zijn de bewoners van het dorp: noch goed, noch slecht en niet echt levend, gevangen in herinneringen of ten prooi aan het noodlot. Weemoedig boek in observerende stijl. *De Bezige Bij, 2004, 236 p.*

CLAUDEL, PHILIPPE – Het kleine meisje van meneer Linh. Pas enkele weken oud en al wees. Na de dood van haar ouders, omgekomen bij een bombardement op het rijstveld, ontvlucht haar grootvader met de kleine Sang het eens zo paradijselijke dorp. En daar zit de oude meneer Linh nu met zijn kleindochter, ver over de zee, in de slaapzaal van het opvangcentrum in die grote stad, eenzaam en vervreemd. Maar dan ontmoet hij, op een bankje voor het park, de dikke meneer Bark die een echte vriend wordt, ook al verstaan ze elkaar niet woordelijk. Claudel weet een subtiel evenwicht te bewaren, begrippen als eer, vriendschap, waardigheid natuurlijk in te vullen, het verhaal boven de enkelvoudige anekdote uit te tillen en zicht te bieden op wat mensen beweegt. De kracht van goede literatuur. *De Bezige Bij, 2005, 142 p.*

CLAUS, MARGA – De heit fan Serafyn (Friestalig). In 1962 verlaat een jonge Franciscaan het klooster om zich te wijden aan de Papoea's van de voormalige Nederlandse kolonie Nieuw-Guinea, waar hij twintig jaar bij de Ekkarys, een stam in de rimboe van het hooggebergte woont. Hij krijgt begrip voor hun strijd en vecht met hun mee en adopteert zelfs een meisje, waarvan de moeder na de geboorte is gestorven. Het boek is gebaseerd op de verhalen van een Friese Franciscaner Minderbroeder. *Fryslân, 2004, 330 p.*

COETZEE, J.M. – Elizabeth Costello. Een verzameling essays rondom het personage Elizabeth Costello, schrijfster van beroep. We leren haar gedachtewereld uitgebreid kennen via een aantal lezingen die zij over de hele wereld geeft, maar haar gevoelswereld is ondoorgrondelijk. Aan de orde komen thema's als het probleem van het kwaad, de toekomst van de roman en de taak van de schrijver. De helder formulerende Elizabeth (wellicht het alterego van Coetzee) heeft bij deze en andere kwesties vaak meer vragen dan antwoorden. De stijl is een genot: sober en zorgvuldig. *Cossee, 2004, 217 p.*

DE COSTER, SASKIA – Eeuwige roem. De roman draait om twee jonge vrouwen, Babs en Julie, wier levens van jongs af aan afzonderlijk gevolgd worden tot zij elkaar ontmoeten en hun levens langzamerhand verstrengeld raken. De roman staat bol van sprankelende metaforen en personificaties waardoor een compleet nieuwe werkelijkheid ontstaat. Sterke roman voor in literatuur geïnteresseerde lezers. *Prometheus, 2006. 232 p.*

* **DONCK, CAREL – De nachtmoeder.** We volgen een vrouw die overleden is en na haar dood in staat blijkt te zien wat er verder met haar familie gebeurt. Het lukt de schrijver om eventueel ongeloof weg te nemen door uiterst geloofwaardig te beschrijven wat de vrouw overkomt. Bijzonder en onverwacht boek, meeslepend en ontroerend. *De Arbeiderspers, 2008, 188 p.*

DORRESTEIN, RENATE – Zolang er leven is. Tal van personages worden opgevoerd die allen met schokkende gebeurtenissen of veranderingen in hun leven worden geconfronteerd. De personages, die gegroepeerd zijn rondom drie vriendinnen en hun gezinnetjes, zijn goed uit elkaar te houden. Dorrestein beheerst de kunst om op realistische wijze een kijkje te geven in het leven van de meest wonderlijke gezinnen. Ze doet dit overtuigend en met een flinke dosis spanning. Bovendien laat ze de lezer nooit achter zonder een sprankje hoop te bieden, waarnaar in de titel al wordt verwezen. *Contact, 2004, 319 p.*

DOWNHAM, JENNY – Voor ik doodga. Als een meisje van 16 te horen krijgt dat ze niet lang meer te leven heeft, stelt ze een lijst van dingen op die ze nog wil doen. Zonder ook maar ergens pathetisch of meelijwekkend te worden, lukt het de schrijfster om alle facetten van leven en dood door de ogen van een 16-jarige (die gaat sterven) te laten zien. Een uitgave voor alle leeftijden die ontroert, die laat lachen en laat huilen en die je vooral heel stil maakt. *Mouria, 2007, 303 p.*

DULLEMEN, INEZ VAN – De komst van de rustverstoorder. Het verhaal speelt in Ierland waar de schrijver Olivier en zijn zwangere vrouw Olga zich vestigen in een eenvoudig huisje op zoek naar geluk. Vlak na de geboorte van hun zoon blijkt echter dat hij doof is. Door hun verschillende opvattingen over de opvoeding van de jongen wordt de kloof tussen hen steeds groter. De jongen kan ook zijn draai niet vinden totdat hij de leeftijd heeft bereikt waarop hij zelf bepaalt wat hij doet. Het verhaal is sober geschreven en gaat over opoffering, vrijheid, de grilligheid van de natuur, idealen, de tekortkomingen van en communiceren zonder taal. *De Bezige Bij, 2004, 240 p.*

DURLACHER, JESSICA – De dochter. Sabrine Edelstein, de geliefde van de hoofdpersoon Max Upschitz, verdwijnt met achterlating van een kattebelletje. Pas na 15 jaar ontmoeten ze elkaar weer op de

Frankfurter Buchmesse, dan blijkt welke tragedie Sabine's leven beheerst. In deze roman in 131 korte, soms ultrakorte hoofdstukken, is het Jood zijn opnieuw een kernthema.

De Bezige Bij, 2000, 278 p.

DUYNS, CHERRY – De Chinese knoop. Bij het uitruimen van het sterfhuis van zijn moeder komen bij een kunstschilder herinneringen boven. Aan zijn moeder, zijn jeugd, aan dat wat verdween. Hij denkt aan de pindaverkoper oom Ying (Lin Ying) die voor de Tweede Wereldoorlog als stoker naar Nederland kwam om fortuin te vergaren voor de achtergeblevenen in China. Een prachtig sfeerbeeld van de jaren na de oorlog wordt opgeroepen. Effectief heen en weer gaand tussen heden en verschillende verledens wordt hier een teer, navrant, verhaal verteld dat grote emoties niet uit de weg gaat. Een ontroerende, fijnzinnige, vertelling over trouw, afscheid en herinnering. *Rap, 2005, 155 p.*

ELSSCHOT, WILLEM – Tsiis (Friestalig). De lotgevallen van een ambtenaar die een nieuw leven tracht te beginnen als agent van een kaasimport-firma. Het tragikomische verhaal van een mislukte droom is in een 'zakelijke' stijl ook nu en in het Fries nog zeer leesbaar.

Atheneum/Polak & Van Gennep, 2007, 120 p.

ENRIGHT, ANNE – De samenkomst. Na de zelfmoord van een broer keert een Ierse vrouw terug naar haar ouderlijk huis in Dublin. De dood van haar broer en de confrontatie met haar naaste familie doen haar denken aan haar jeugd in een gezin van twaalf kinderen en aan haar oma. Na de begrafenis raakt ze in een depressie, maar als ze maanden later naar haar gezin teruggaat, gloort er licht. Somber, maar tegelijk liefhebbend portret van een moeilijk communicerende Ierse familie. *De Bezige Bij, 2007, 286 p.*

ENQUIST, ANNA – De thuiskomst. Historische roman over het leven van Elizabeth Batts [1741–1835], de vrouw van de beroemde ontdekkingsreiziger, kapitein James Cook. Enquist romantiseert het leven van Elizabeth met behulp van historische feiten. Batts' zeemannsvrouwenleven valt uiteen in een leven met, een leven zonder en een gedeelte wachten op 'de thuiskomst' van James. De lezer krijgt een goed beeld van haar eenzaamheid. James is soms jaren van huis, terwijl zij alleen in Londen achterblijft en haar gezin draaiende houdt. De roman lijkt in het heden te spelen, Elizabeth heeft het gevoelsleven van een hedendaagse moderne vrouw. 'De thuiskomst' is met veel inlevingsvermogen en oog voor detail geschreven vanuit het vrouwelijk perspectief. De stijl is beeldrijk en uitgesproken literair. Er valt veel te genieten in dit boek. *De Arbeiderspers, 2005, 415 p.*

* **ENQUIST, ANNA – Contrapunt.** Een vrouw wijdt zich aan het instuderen van de Goldbergvariaties van Bach. Elk muziekfragment roept bij de vrouw herinneringen op. Herinneringen aan haar eigen geschiedenis als pianiste en schrijfster, aan haar gezin, haar moederschap en aan haar overleden dochter. *De Arbeiderspers, 2008, 205 p.*

ENQUIST, PER OLOV – Het bezoek van de lijfarts. Het dramatische en korte leven van Johan Friedrich Struensee (1737–1772). Hij wordt als lijfarts van de krankzinnige Deense Koning Christiaan VII de alleenheerser van Denemarken, tegelijk wordt hij de minnaar van Koningin Caroline Mathilde. (vert. van Livlakarens besök, 1999), *Ambo, 2000, 326 p.*

ENTER, STEPHEN – Spel. De schrijver tekent in elf episoden op een subtiele manier de ontwikkelingsgang van een gevoelige en intelligente jongen naar volwassenheid. Voor elk jaar een hoofdstuk. Elke episode legt een ander accent. Naarmate de roman vordert wordt de afstand tussen verteller en hoofdpersoon kleiner. Bijzonder is de ingehouden stijl van de roman.

Van Oorschot, 2007, 269 p.

FABREGAS, L – Het meisje met de negen vingers. Het verhaal van twee Catalaanse zussen die opgroeien in de jaren zeventig. Hun ouders doen er alles aan om hen in totale eerlijkheid en vrijheid op te voeden en besluiten hen zonder foto's groot te brengen. In plaats daarvan leren zij de meisjes zgn. 'gedachtefoto's' te maken: levendige beelden die in de geest worden vastgelegd. Sfeervolle roman die balanceert op de grenzen van de werkelijkheid. *Anthos, 2007, 171 p.*

FEBRUARI, MARJOLEIN – De literaire kring. De leden van een boekenclub worden door de verschijning van een roman van een oud-plaatsgenoot hardhandig aan een schandaal uit het verleden herinnerd. In vijf afdelingen beschrijft Februari het leven in een dorp waar het schandaal zich jaren geleden afspeelde. Het verhaal bevat ironie en humor afgewisseld met filosofische gedachten over verantwoordelijkheid, schuld en onverschilligheid. *Prometheus, 2007, 253 p.*

FOX, PAULA – De kinderen van de weduwe. Deze roman analyseert de rivaliserende persoonlijkheden in een van oorsprong Spaanse familie. Laura Maldona en haar dronken echtgenoot Desmond hebben in New York enkele mensen uitgenodigd voor een etentje. De volgende dag vertrekken ze naar Afrika. Ze ontvangen hun gasten in hun hotelkamer. Alleen Laura weet dat Laura's moeder, het hoofd van de familie, die dag is overleden. Laura's geheim uit zich in provocaties, die het feestje dramatisch doen aflopen. Via herinneringen van alle personages ontstaat het beeld van een complexe familiegeschiedenis. De dialogen onthullen het profiel van de diverse karakters. Fox' stijl is grandioos: zij vindt woorden voor de positie van mens die wordt bedreigd door de chaos van het moderne leven. *Bakker, 2004, 221 p.*

* **FRANCK, JULIA – De middagvrouw.** Boeiende en vaak ook aangrijpende roman over een vrouw, die na alle ontberingen van de Tweede Wereldoorlog samen te hebben overleefd, in 1945 haar zevenjarige zoon alleen achter laat op een klein station in Vorpommern. *Wereldbibliotheek, 2008, 382 p.*

GÀRCIA MÀRQUEZ, GABRIEL – Herinnering aan mijn droeve hoeren. Hoewel de titel misschien anders zou kunnen doen vermoeden, is dit absoluut geen zinnenprikkelende novelle, maar juist een fijnzinnig en warmbloedig verhaal, zoals het Gabriel Gàrcia Màrquez betaamt. Een oude vrijgezel die enkel de betaalde liefde kent, besluit zichzelf voor zijn negentigste verjaardag een heel bijzonder cadeau te geven: een nacht met een jonge maagd, maar op de nacht zelf is het meisje zo moe dat ze de hele nacht doorslaapt, en wanneer de oude man beseft dat hij verliefd op haar is geworden, beginnen de problemen, want de echte liefde (en de bijkomende jaloezie) kende hij nog niet. Een dun boekje met verrassend veel humor en wijsheid, prachtig geschreven, uitstekend vertaald en getuigend van een enorme levensvreugde. Een klein meesterwerk. *Meulenhoff, 2004, 127 p.*

* **GARNER, HELEN – De logeerkamer.** Als een vrouw van in de zestig een terminaal zieke vriendin te logeren krijgt, blijkt deze een dubieuze alternatieve behandeling te ondergaan. Vriendschap wordt hier met kleine voorvallen mooi neergezet. *De Bezige Bij, 2008, 164 p.*

GAVALDA, ANNA – Ik hield van hem, ik hield van haar. Verlaten door haar man brengt Chlo, met haar 2 dochtertjes enige dagen door in het buitenhuis van schoonvader Pierre. Deze afstandelijke Pierre probeert Chlo, weer in het gareel te krijgen en vertelt haar het verloop van zijn buitenechtelijke relatie met zijn grote liefde Mathilde. De twee verhaallijnen – Chlo, rouwt en richt zich op haar dochtertjes, Pierre lamenteert over zijn eigen beperkingen. De schrijfster (1970) kent Pierre duidelijk de hoofdrol toe en reduceert Chlo, al meer en meer tot geboiede toehoorder. (vert. van: Je l'aimais, 2002). *Bakker, 2004, 149 p.*

GILBERT, ELIZABETH – Kreeftenvrouw. Hoofdpersoon is Ruth Thomas, de 18-jarige dochter van een kreeftenvisser, die na vier jaar kostschool terugkeert naar Fort Niles, een eiland voor de kust van

Maine. Tegen de achtergrond van de kreeftenvisserij en een geschiedenis van territoriale oorlogen, probeert de zelfbewuste Ruth haar plaats te vinden in de gesloten cultuur. Ze luistert naar de verhalen van excentrieke eilanders en krijgt te maken met de rijke familie Ellis, die een dominante rol heeft gespeeld in het leven van Ruths moeder en grootmoeder. (vert. van: Sternmen) *Anthos, 2000, 327 p.* In 2008 opnieuw verschenen o.d.t. *Mannen van staal.*

GRAAF, HERMINE DE – Mijn moeder en de duif of Hoe ik met schaatsen stopte. Een gezin met vijf dochters komt bijeen voor de zeventigste verjaardag van hun ernstig zieke moeder. De jongste dochter uit het gezin, een schrijfster met een writers block en een oogkwaal, kan hierdoor niet de Elfstedentocht rijden waar zij zo hard voor getraind heeft. Ze beschrijft via verhalen en flashbacks de geschiedenis van haar zusters en de dood van hun moeder. De overleden vader heeft de gedaante aangenomen van een duif die zijn vrouw dagelijks bezoekt. *De Geus, 2002, 255 p.*

GRONDAHL, JENS CHR. – Veranderend licht. Voor de 56-jarige Irene Beckman is haar huwelijk een alledaagse vanzelfsprekendheid geworden. De ontdekking dat haar man een ander heeft ontmoet is voor haar geen grote verrassing, De gevolgen openen een nieuwe vrijheid en een diepgaand zelfonderzoek voor Irene. Ze ontdekt bij toeval dat de man die van haar moeder scheidde toen ze 13 jaar was, niet haar biologische vader is en begint een zoektocht. Een prachtige, meeslepende roman, waarin met helderheid en herkenbaarheid verwoord wordt waar het de schrijver omgaat: laten zien dat de hoop nooit klein te krijgen is. (oorspr. titel: *Ed andet lys.* 2002). *Meulenhoff, 2004, 300 p.*

* **GRONDAHL, JENS CHR. – De tijd die nodig is.** Het bericht dat haar tienerzoon een buitenlandse jongen heeft mishandeld brengt bij een succesvolle Deense architecte de herinnering op gang aan de keuzes die ze in haar leven gemaakt heeft. *Meulenhof, 2008, 319 p.*

GRUNBERG, ARNON – De asielzoeker. De hoofdpersoon van deze roman tracht een onopvallend leven te leiden waardoor het leven met zijn vrouw steeds pijnlijker wordt. Zij probeert de verworpenen te redden en trouwt plotseling met een asielzoeker, die bij hen in huis komt wonen. De man schikt zich uit mededogen met zijn ernstig zieke vrouw. Zo ontstaat een absurde driehoeksverhouding, die soms bijna Reviaans hilarisch is, maar vooral van een peilloos nihilisme. Er is geen hoop en er is geen uitweg. Onontkoombaar komt het tragische einde naderbij. Hij ervaart dat niet alleen tragisch, maar ook als een bevrijding. *Nijgh & Van Ditmar, 2004, 352 p.*

HAAN, JOSSE DE – Nanette (Friestalig). David, een excentrieke Van Gogh-specialist uit Nederland, komt heel toevallig weer in contact met Nanette, een vrouw in Arles, met wie hij 25 jaar eerder in een pension heeft geslapen. Ze blijkt een achterkleindochter van Van Gogh te zijn en heeft een dochter (weer een Nanette) van wie David de vader moet zijn. Zo lijkt het verhaal van toeval aan elkaar te hangen. Maar door de opbouw is het juist een spannend en intelligent verteld verhaal. Met deze zorgvuldig opgebouwde Friestalige roman slaat De Haan weer een iets traditionelere weg in. *Koöperative Utjouwerij, 2004, 247 p.*

HAASSE, HELLA – Sleuteloog. De bejaarde kunsthistorica Herma Warner wordt door een journalist gevraagd naar informatie over Mila Wychinska, die als mensenrechtenactiviste actief zou zijn geweest in Zuidoost Azië. Dit blijkt haar hartsvriendin uit haar jeugd in het vooroorlogse Indië te zijn, een telg uit een rijke Indo-Europese familie. Herma's schriftelijke herinneringen bevinden zich in een oude kofferkist waarvan zij de sleutel kwijt is, daarom moet zij op haar geheugen afdaan. Langzaam maar zeker worden dan ook een aantal geheimen onthuld. Het verhaal speelt zich af in een tijd en een decor dat voorgoed voorbij is. *Querido, 2004, 200 p.*

HAASSE, HELLA – Het tuinhuis. Het nieuwe boek van de grande dame van de Nederlandse literatuur bevat zeven verhalen die tussen 1948 en 2006 verspreid verschenen. In de meeste verhalen speelt een geheim uit het verleden een grote rol, hangt dat wat verzwegen is als een schim tussen de personages en zijn zij op zoek naar de waarheid die zij slechts zijdelings aan kunnen raken. Voor Haasse-kenners een prachtige herbeleving van een oeuvre; voor beginners een goede introductie erop.
Querido, 2006. 153 p.

HADDON, MARK – Een akkefietje. De net gepensioneerde Engelsman George Hall maakt zich zorgen over zijn gezondheid, over zijn dochter die gaat trouwen met een z.i. niet zo geschikte man en over de ontrouw van zijn vrouw, maar wil dit niet laten blijken aan zijn omgeving. Subtiel geestig, maar ook invoelend en begripvol, met kostelijke situatieschetsen. Maakt treffend duidelijk wat de keerzijde is van de Engelse 'stiff upper-lip'. *Contact, 2006, 384 p.*

HALLDOR, LAXNESS – Aan de voet van de gletsjer. De bisschop van IJsland stuurt een jonge theologiestudent naar een afgelegen parochie aan de voet van de Snaeffelsgletsjer om onderzoek te doen naar het nogal excentrieke gedrag van de plaatselijke dominee. De student gaat gewapend met een bandrecorder naar het afgelegen gehucht waar zowel zijn onderzoek als de gesprekken met de dominee en de plaatselijke bevolking heel anders lopen dan hij verwacht had. Origineel, geestig, filosofisch en sprookjesachtig verhaal. *De Geus, 2007, 222 p.*

HART, MAARTEN 'T – Lotte Weeda. Een naamloze inwoner van het Zuid-Hollandse dorp Monward (Warmond) vertelt over de mooie oosterse Lotte Weeda die er dorpelingen komt fotograferen voor een fotoboek. De verteller (alter ego van de auteur), kwistig anti-roomse uitspraken, bijbelteksten en zijn kennis van literatuur, natuur en klassieke muziek rondstrooiend maakt haar wegwijs in het dorp. Als het fotoboek eenmaal af is, verongelukken de geportretteerden een voor een, de verteller zelf ontsnapt ternauwernood. Tragikomische, in typisch 't Hartse 'gezellige' stijl geschreven, maar strak gecomponeerde, oer-Hollandse roman. *Arbeiderspers, 2004, 270 p.*

HART, MAARTEN 'T – Het psalmenoproer. Historische roman die zich afspeelt in Maassluis tijdens de 18^e, begin 19^e eeuw. In 1773 werd in gereformeerd Nederland een nieuwe psalmberijming ingevoerd. Nederland stond op z'n kop. De commotie over het psalmgezang werd al gauw een uitlaatklep van de verpauperde onderklasse. De muziek- en natuurminnende reder Roemer Stroombreker raakt door een amoureuze affaire met huid en haar betrokken bij het oproer. Naast pikante slaapkamergeheimen en hilarische domineesportretten zorgen natuurbeschrijvingen en muziek voor een levendige invulling van de historische setting. *De Arbeiderspers, 2006, 288 p.*

HEMMERECHTS, KRISTIEN – Donderdagmiddag. Halfvier. Karen, een 12-jarig donorkind, komt door een vreemd auto-ongeval met een witte camionette om het leven. Naast dit hoofdthema komen ook onderwerpen als echtscheiding, kunstmatige inseminatie, overspel, onvruchtbaarheid en een miskraam aan bod. Het verhaal wordt steeds vanuit een ander personage verteld. Voor sommige lezers zal het boek een teveel aan modern ongeluk, personages, perspectieven en nevenvertellingen bevatten, waardoor het prachtige hoofdthema wordt ondergesneeuwd en het geheel wat krampachtig aan doet. *Atlas, 2002, 237 p.*

HEPINSTALL, KATHY – De geur van honing. De twaalfjarige Alice en haar twee jaar oudere broer maken het hun stiefvader niet gemakkelijk. Maar daar is ook alle reden toe. Als een soort 'brenger van het geloof' deinst hij er niet voor terug om zijn nieuwe kinderen en zwangere vrouw te straffen, zelfs tot vergiftiging lijkt hij in staat. De kinderen vluchten, samen met een jong meisje dat weer eens kans zag om uit de gevangenis te ontsnappen. Dit leidt tot een onverwachte climax. Het verhaal speelt in Texas (1971).
Luitingh-Sijthoff, 2002, 316 p.

* **HERMSEN, JOKE J. – De liefde dus.** De schrijfster/filosofe Joke Hermesen weet een verrassend licht te werpen op een tot nu toe duister gebleven jaar uit het leven van de 18de-eeuwse schrijfster Belle van Zuylen. Getrouwd met een veel oudere, wat saaie, adellijke man vat zij een vurige liefde op voor een veel jongere man. *De Arbeiderspers, 2008, 336 p.*

HÖWELER, MARIJKE – Over de streep. In 'Over de streep' schrijft Höweler over ouderdom en over wat er gebeurt in een gezin als de ouders oud, ziek of dement worden en in een verpleeghuis terechtkomen. Door hun hulpbehoevendheid verandert niet alleen de ouder/kind verhouding, maar ook de relatie tussen de kinderen en de ouders onderling. De aftakeling van de ouders fungeert bovendien als een spiegel voor de zestigjarige hoofdpersoon Julia. Ze wordt niet alleen geconfronteerd met haar eigen ouderdom en eindigheid, maar ook met haar jeugd. Höweler heeft op prachtige, ontroerende en goudeerlijke wijze het psychologische proces van veroudering beschreven, een thema dat in veel (babyboom) gezinnen speelt. *Atlas, 2005, 174 p.*

HOFFMAN, ALICE – De ijskoningin. Deze psychologische roman vertelt over een jonge vrouw die zich uit schuldgevoel en zelfhaat zo afzijdig mogelijk van het leven probeert te houden, tot ze wordt getroffen door de bliksem. Na de inslag wordt ze door haar broer uit haar geïsoleerde leven getrokken. Ze raakt betrokken bij het leven van een andere overlevende, en ontdekt de liefde: voor deze Lazarus, en voor haar broer en schoonzus en hun dochttertje. Deze ontdekkingstocht gaat met veel pijn gepaard. Een uitstekende roman die mededogen oproept. *Archipel, 2005, 202 p.*

HOSSEINI, KHALED – De vliegeraar van Kabul. De welgestelde Amir en maatje Hassan, zoon van huisbediende Ali, hebben rond 1975 een mooie jeugd in de Afghaanse hoofdstad Kabul. Maar er gaat tussen Amir en Hassan iets heel erg mis en zij verliezen elkaar uit het oog. Na de Russische inval in Afghanistan (1980) vluchten vader en zoon naar de VS, waar ze een nieuw leven opbouwen. Amir gaat studeren en vindt de vrouw van zijn dromen. Maar alles verandert als een vroegere huisvriend hem in 2001 vraagt naar Pakistan te komen. Geheimen worden prijsgegeven en via het nu vreselijke Kabul, waar de Taliban hun schokkende praktijken uitoefenen, keert een bijna gebroken Amir terug naar Amerika. Prachtige, uitstekend opgebouwde, spannende en mooi in het Nederlands vertaalde roman. *Cargo, 2003, 350 p.*

* **JANSEN, SUZANNA – Het pauperparadijs.** Aan de hand van haar eigen familiegeschiedenis beschrijft een journaliste anderhalve eeuw Nederlandse armoede en wat daar aan gedaan werd, te beginnen met het heropvoedingsexperiment in Veenhuizen in Drenthe. *Balans, 2008, 255 p.*

JAPIN, ARTHUR – Een schitterend gebrek. In zijn memoires maakt Giacomo Casanova (1725–1798) melding van het feit dat hij als 17-jarige verliefd werd op een meisje van 14. Toen hij na een verblijf in Venetië terugkeerde om met haar te trouwen, was ze verdwenen. Zestien jaar later ontmoette hij haar weer in een bordeel in Amsterdam. Haar verdwijning destijds was een daad van liefde: omdat haar gelaat was aangetast door de pokken, zou zij Casanova's loopbaan in de weg gestaan hebben. In Amsterdam krijgt ze faam als luxe prostituee, wier aantrekkingskracht o.a. is gelegen in het feit dat ze gesluierd door het leven gaat. Als ze Casanova weer ontmoet, herkent deze haar dan ook niet. Een spannende, elegante en mooi opgebouwde roman. *De Arbeiderspers, 2004, 239 p.*

JONG, OEK DE – Hokwerda's kind. Een jonge vrouw ontwikkelt een fatale band met een wat oudere man (besproken in cursus). *Augustus, 1^e druk 2002, 448 p.*

JONGE, HELLA DE – Los van de wereld. Hella de Jonge, beeldend kunstenaar, vrouw van cabaretier Freek de Jonge. Haar ouders verloren in de Tweede Wereldoorlog het grootste gedeelte van hun familie en over dat verlies en het gevoel van ontheemd zijn, kwamen ze, zoals velen met hen, nooit meer

heen. Hun trauma's drukten een zwaar stempel op het gezin van drie kinderen en maakten van hun kinderen een tweede generatie oorlogsslachtoffers. Op de begrafenis van Hella's moeder komt het tot een uitbarsting, waarna Hella begint met het opschrijven van haar jeugdherinneringen. Een zeer openhartig, pijnlijk, ontroerend en ongepolijst egodocument waarin de gevolgen van onverwerkte trauma's van zowel de eerste als tweede generatie oorlogsslachtoffers duidelijk zichtbaar zijn.

Balans, 2006, 169 p.

KEULEN, MENSJE VAN – De gelukkige. Nora Wiarda lijkt alles te hebben wat haar hartje begeert, toch doet ze niet anders dan weglopen. Eerst ontvlucht ze als zestienjarig meisje het ouderlijk huis om in Schotland, zwanger, met de twee keer zo oude garagehouder Martin Borger in het huwelijk te treden. Jaren later, wanneer haar overspelige echtgenoot een vorstelijk inkomen verdient als directeur van een houtfabriek, gaat ze er met haar minnaar vandoor naar Islamabad. Maar na drie weken heeft ze genoeg van hem en keert op haar schreden terug. *Atlas, 2001, 237 p.*

KEULEN, MENSJE VAN – De laatste gasten. In een pension voor kunstenaars blijken eerste indrukken bedrieglijk. Het hoofdpersonage komt daar te werken als een inwonende hulp in de bediening. Ze leert de gasten van het pension kennen en binnen korte tijd wordt duidelijk dat niet iedereen is wie hij of zij lijkt te zijn. Van Keulen toont het spel van zijn en schijn; tot op de laatste pagina weet zij alles aan het wankelen te brengen. *Atlas, 2007, 166 p.*

KOELEMEIJER, JUDITH – Het zwijgen van Maria Zachea: een ware familiegeschiedenis. Twaalf volwassen kinderen uit een groot katholiek gezin blikken terug op hun jeugd in de jaren '50 en '60 en op de rol van hun moeder, die zij nu dagelijks verzorgen na een hersenbloeding (Gouden Ezelprijs 2003). *Plataan, 2001, 255 p.*

* KOELEMEIJER, JUDITH – Anna Boom. Het avontuurlijke leven van een Nederlandse vrouw met vele gezichten, beginnend op het moment dat zij in de zomer van 1942 als 22-jarige op de trein naar Boedapest stapt op reis naar haar veel oudere, getrouwde minnaar. *Atlas, 2008, 239 p.*

KOENS, ENNE – Tot alles gezegd is. Als zijn huwelijk stukloopt, is een man bang dat hij zijn dochter nauwelijks nog zal zien en besluit haar te ontvoeren. De ontvoering wordt beschreven zowel vanuit het perspectief van de vader als de moeder, de schrijver weet op deze manier sympathie voor beide partijen op te roepen. Mooie beschrijving van een relatie die langzaam uitdooft. *Podium, 2007, 172 p.*

KOOL, MARGA – Een kleine wereld: terug naar het dorp van mijn ouders. Een geslaagde archeologe van middelbare leeftijd keert terug naar haar geboortedorp in Drenthe vanwege de ziekte van haar vader. Ze logeert in het huis waar ze in de jaren vijftig is opgegroeid en blik terug op haar leven en kiest daarvoor een stijl met zorgvuldige bewoordingen en zonder sentimentaliteit. Een aubade aan het geborgen leven op het platteland, waar het bestaan niettemin soms hard kon zijn. Dit boek past in de serie van Siebelink en Mak en doet er zeker niet voor onder. *Ambo, 2006, 253 p.*

KRABBÉ, TIM – Een goede dag voor de ezel. 'Als je slechtheid wilt, dan moet je niet gek opkijken als je slechtheid krijgt', zegt Esther in Krabbés jongste novelle. Is deze uitspraak houdbaar? Om te illustreren hoe gecompliceerd dit kan liggen, worden aan het eind twee verhaallijnen in elkaar geschoven. De ene verhaallijn gaat over een man die met zijn geliefde op ramkoers vaart, de andere is de eerste liefde van een vijftienjarig meisje, die eindigt in een groepsverkrachting. In de uitwerking en vervlechting van deze twee verhaallijnen vond de schrijver het evenwicht tussen een spannend, filmisch verhaal en de psychologische analyse van de 'goede' moordenaar en 'de vermoorde onschuld'. Moord, wroeging en vergeving vormen de kern van het verhaal. *Prometheus, 2005, 118 p.*

KRABBÉ, TIM – Marte Jacobs. Dichter Emile Binenbaum, die zijn faam dankt aan een op jonge leeftijd geschreven gedicht, denkt terug aan het meisje Marte dat hem daartoe inspireerde. Hij ontmoette haar toen zij negen was en hij zestien en trof haar nadien met tussenpozen van enkele jaren. Een mooie kleine roman die spannend, zuiver en sfeervol is over onbereikbare liefde, rivaliteit en miskend schrijverschap. *Prometheus, 2007, 165 p.*

* **KUIPERS, ALICE – Briefjes op de keukentafel.** De luchtige communicatie via briefjes tussen moeder en dochter krijgt een andere toon als de moeder ernstig ziek blijkt te zijn. Een ontroerende communicatie, die tot het einde boeit. *Mouria, 2008, 234 p.*

LANDMAN, RIEK – De tiid fan Jentsje (Friestalig). Eerste deel van een trilogie over drie generaties vrouwen: beppe Jentsje Brouwer, geboren in 1885, dochter Marte Haveman, geboren in 1919 en beppesizzer Janne Salverda, geboren in 1940. Jentsje was een 'sterke' vrouw en haar leven vertelt van de strijd van het bestaan van gewone mensen uit die tijd. Maar met name ook hoe de vrouwen van die tijd in het leven stonden. *Friese Pers Boekerij, 2004, 256 p.*

LANDMAN, RIEK – De striid fan Marte (Friestalig). Marte, de dochter van Jentsje (uit: 'De tiid fan Jentsje'), trouwt met haar grote liefde Simon. Als de Tweede Wereldoorlog uitbreekt, blijkt al snel dat Simon tot aan z'n oren in het verzetswerk zit. Als gevolg daarvan moet Marte met haar beide kleine kinderen onderduiken. Na de oorlog moeten ze weer enorm aan elkaar wennen. Toch komt de romantiek weer in haar leven. Tweede deel van een trilogie over drie generaties vrouwen. Er zijn twee verhaallijnen, toen (1934 e.v.) en nu (1989). Vlotte schrijfstijl, goede karakteristiek van krachtig neergezette vrouwen. Het verhaal roept een goed tijdsbeeld op en laat zien hoe verschillend de generatie opgroeien. *Friese Pers Boekerij, 2005, 253 p.*

LANDMAN, RIEK – De leafdes van Janne (Friestalig). Derde deel van een trilogie over 3 generaties vrouwen: na Jentsje en Marte dan nu Janne, die in 1940 werd geboren. In de provotijd (jaren '60) woont ze in een commune in Amsterdam waar ze werkt als onderwijzeres. Het is de tijd van vrije liefde en protestdemonstraties. Toch voelt ze zich beter thuis in Friesland, waar ze trouwt en kinderen krijgt. Als het huwelijk op de klippen loopt, is er ruimte voor nieuwe relaties, die echter niet allemaal even soepel verlopen. *Friese Pers Boekerij, 2006, 255 p.*

LEEUWEN, JOKE VAN – Vrije vormen. Dok is beeldend kunstenaar, maar komt, als ze alleen komt te staan, daar niet meer aan toe. Ze verhuurt daarom haar bovenetage aan de Oost-Europese vluchtelingen Mara. Speels en dichtelijk van toon, vol stemmingen, oog voor details en laconieke observaties. *Querido, 2002, 199 p.*

* **LEIGH, JULIA – Uitgesteld afscheid.** In een oud huis in Frankrijk komen een zus en een broer na jaren weer bij elkaar om opnieuw te beginnen, maar hun beider verleden laat hen niet met rust. Een korte, maar indringende roman die veel overhoop haalt in zijn portret van twee ongelukkige mensen. *Cossee, 2008, 121 p.*

LEIMBACH, M. – Daniël zwijgt. De Amerikaanse Melanie woont met de Engelsman Stephen en hun twee kinderen in Londen. De driejarige Daniel, het tweede kind, ontwikkelt zich heel anders dan zijn pientere zusje. Hij is dwars, geobsedeerd door steeds herhaalde bewegingen en praat niet. Uiteindelijk wordt de diagnose gesteld: autistisch. Haar man ontkent aanvankelijk de situatie en hun huwelijk raakt in een crisis. Een boek om in één adem uit te lezen. Alle lof voor een schrijfster die een zo moeilijk probleem als autisme zo bespreekbaar maakt. *Sijthoff, 2006, 254 p.*

LIESKE, TOMAS – Franklin. Het decor: Finland, de Russische poolstreek en Den Haag tussen 1940 en 1980; de roman heeft echter een tijdloze sfeer. Het verhaal volgt twee lijnen. Charles Kinzensberg keert in 1951 met zijn gevaarlijke vriend Niel uit Russische gevangenschap terug naar zijn familie en wordt door chantage rijk. Zijn zus Christine slaat haar zoon Franklin half mank. De bij wijlen minder fraaie stijl en de soms ongeloofwaardige details zijn onbetekenend: het meeslepende verhaal en het fantastische thema (wraak en overleven) zijn overtuigend vorm gegeven. Bekroond met de Libris Literatuurprijs 2001. *Querido, 2000, 335 p.*

LIESKE, TOMAS – Gran café Boulevard. Een rijke Hollandse oplichter-vervalser ontmoet in 1944 in Spanje in een trein een meisje, van wie de ouders in de Spaanse Burgeroorlog zijn omgebracht. Met enkele uitzonderingen worden het verhaal en de stukken voorgeschiedenis via deze hoofdpersonen in alternerende (namen dragende) hoofdstukken verteld. Dat is maar goed ook, want aan elkaar laten zij het achterste van hun tong niet zien. Een duizelingwekkend verhaal over afkomst, vlucht en bedrog, aantrekkingskracht en bestemming voert de lezer vanuit Spanje, via Parijs in 1951, naar de veengronden van Zuid-Holland. Daar is het dat de vervalser zijn broer, kluizenaar en vleermuiskweker, na 17 jaar opnieuw ontmoet. *Querido, 2004, 357 p.*

LÖHR, ROBERT – De schaakmachine. Een Hongaarse edelman presenteert in 1770 aan het Weense hof zijn schaakmachine. Vanwege het uiterlijk van de houten pop die de zetten uitvoert, heet hij al gauw de Turk. In werkelijkheid wordt de pop aangestuurd door een dwerg die in de automaat verborgen zit en die een schaakgenie blijkt te zijn. Kempelen, de uitvinder, gaat ermee op reis door Europa. Achtervolgd door verliezers die zich bedrogen voelen, moet hij zijn toevlucht nemen tot list en bedrog. Spannend boek met realistische hoofdpersonen dat een goed tijdsbeeld geeft. *Karakter, 2006, 346 p.*

LOO, TESSA DE – De zoon uit Spanje. Ter gelegenheid van de waarschijnlijk laatste verjaardag van de doodzieke vader komt een familie bij elkaar. Ook arriveert als verrassing de vreemde eend in de bijt, zoon Bardo, die dertig jaar geleden het huis werd uitgezet en nu in Spanje woont. De familie reageert hierop geprikkeld, maar het brengt hen ertoe, op Bardo na, om elk vanuit de eigen optiek de gebeurtenissen vanaf hun jeugd tot nu kritisch te belichten, zodat de barsten, vetes en onderhuidse gevoelens duidelijk zichtbaar worden. Indringend geschreven literaire roman, waarin mede door de gekozen vertelvorm de spanning in het familiedrama tot het einde toe stijgt. *Arbeiderspers, 2004, 173 p.*

LOY, ROSETTA – De bomen van de geest. De diverse generaties van een Italiaans familie in Rome beleven de Tweede Wereldoorlog heel verschillend. Aanvankelijk is de oorlog slechts een gebeurtenis die zich ver van hen afspeelt. Het dagelijks leven lijkt gewoon door te gaan, maar al gauw wordt het bittere ernst. Prachtig proza, een indringende, goed gedocumenteerde roman, vol verwijzingen naar literatuur, film en muziek. *Meulenhoff, 2006, 270 p.*

MAC EWAN, IAN – Zaterdag. Op 15 februari 2003, de dag dat in Londen wordt gedemonstreerd tegen de naderende inval in Irak, ziet neurochirurg Henry Perowne 's ochtends vroeg een vliegtuig met brandende motor boven de stad. Angstgevoelens komen bij hem op: nadert hier de aanval op onze manier van leven die, aldus regeringsleiders, sinds 11 september 2001 onvermijdelijk is? Aan het eind van de dag zal de dreiging op heel andere wijze reëel worden. Indringend toont de schrijver hoe de westerse samenleving moet leven met het besef dat er iets vreselijks zal gebeuren. Tegenover het kwaad plaatst hij zijn geloof in de kracht van de literatuur en van de liefde van mensen voor elkaar, als enig houvast. Een mooi gecomponeerde en genuanceerde roman, met fraaie personages. *De Harmonie, 2005, 327 p.*

MANKELL, HENNING – Diepte. Aan het begin van de Eerste Wereldoorlog krijgt de talentvolle, maar contactgestoorde Zweedse dieptemeter Lars Tobiasson–Svartman de geheime militaire opdracht een veilige scheepsroute in kaart te brengen. Svartman bekijkt alles, ook zijn persoonlijke leven met zijn vrouw, vanuit maten en afstanden. Tijdens zijn opdracht ontmoet hij op een klein onbewoond lijkend eilandje een daar alleen wonende vrouw die hem totaal uit het lood brengt. Sobere, goed geschreven, mooi gecomponeerde, meervoudig gelaagde psychologische roman over dieptes en afstanden, met name op het menselijk vlak, en leven op en bij de zee. *De Geus, 2006, 315 p.*

MARAI, SANDOR – Gloed. De oude generaal Henrik krijgt een brief van zijn jeugdvriend Konràd, die 40 jaar geleden naar de tropen is vertrokken nadat er tussen hem en Henrik iets was voorgevallen. Dit had te maken met Henriks mooie vrouw Krysztina, die kort voor Konràds vertrek met Henrik was getrouwd. In de brief kondigt Konràd zijn bezoek aan. Henrik bereidt zich er zorgvuldig op voor en als zijn vriend verschijnt, ontvouwt zich in Henriks monoloog. De roman heeft een spannende plot die uitstekend in elkaar zit en waarbij goed gebruik wordt gemaakt van het verschil tussen de beide vrienden (de ene soldaat, de andere kunstenaar) die samen een geheim delen (vert. van: A quertyák csonkig égnek, 1942). *Wereldbibliotheek, 2000, 156 p.*

MAZZANTINI, MARGARET – Ga niet weg. Door het scooterongeluk van zijn dochter staat een chirurg duizend angsten uit. Hij herinnert zich ineens zijn minnares van vroeger. Zijn minnares werd zwanger, maar zijn vrouw ook. Hij bleef uit plichtsbesef bij haar. Zijn minnares pleegde abortus. Na de bevalling van zijn eigen vrouw kwam hij zijn minnares weer tegen, die naar het zuiden vertrok. Hij merkte dat ze ziek was door een infectie na de abortus. Ze stierf onder zijn chirurgenhanden. Hij vertelt zijn dochter in gedachten het hele verhaal. Een fascinerend verhaal. In 2002 bekroond met de Premio Strega, de belangrijkste Italiaanse literaire prijs. *Wereldbibliotheek, 2005, 271 p.*

* **MEER, AGGIE VAN DER – De dei dat Farah Bezaz ferdwûn (Friestalig).** Als een moslimtienermeisje wegloopt op het moment dat ze uitgehuwelijkt dreigt te worden, reageren buurtbewoners heel verschillend. Maatschappijkritische roman over vooroordelen, tegenslagen en idealisme. *Friese Pers Boekerij, 2008, 142 p.*

MEER, VONNE VAN DER – Ik verbind u door. Eén vlinderslag van een vlinder in het Amazonegebied kan een orkaan veroorzaken in de Cariben. Dit door wiskundige en meteoroloog Lorenz geformuleerde principe, vaak aangehaald ter illustratie van de chaostheorie, vormt de basis voor dit boek. De roman begint met een kleine onenigheid 's ochtends vroeg in het echtelijk bed van Edith en Berend. Die gebeurtenis bepaalt hoe zij later op de dag ten opzichte van anderen reageren en dat leidt tot een kettingreactie die als resultaat heeft dat er op het eind van de dag een dode te betreuren valt. Een aantrekkelijke roman met een duidelijke morele boodschap. *Contact, 2004, 174 p.*

MEIJSING, DOESCHKA – 100 % chemie. Uit kleine aanwijzingen en het gruis van herinneringen weet de vertelster haar familiechroniek te reconstrueren; er duiken beelden op van het hoedenatelier van de Duitse grootmoeder, een scheldende papegaai, een oom die op een emmer werd geboren, een aan breien verslaafde moeder en een tante die in Duitsland een schoenenimperium opzette. Elk hoofdstuk is geschreven vanuit een bepaalde activiteit van een van de familieleden, die het mozaïek van de familiegeschiedenis aanvult. Meijsing verwerkt op welhaast achteloze wijze in dit verhaal haar formidabele kennis van de cultuurgeschiedenis van Europa, waardoor deze familiechroniek ook tot een kleine kroniek van de 20^e eeuw uitgroeit. *Querido, 2002, 159 p.*

* **MEIJSING, DOESCHKA – Over de liefde.** Een lesbische schrijfster kijkt met verbittering, maar ook met humor en zelfkritiek terug op het overspel van haar geliefde met een man. Een verhaal over schaamte, liefde, ongeluk, bedrog en verdriet, waarin toeval een belangrijke rol speelt. *Querido, 2008, 237 p.*

MEIJSING, GEERTEN M. – Malocchio; een Toscaanse jeugd. Erik Provenier is de ik-verteller van het verhaal, dat opnieuw sterk autobiografisch is. In dit boek gaat Meijnsing (1950) terug naar de tijd die hij in Toscane heeft geleefd, een tijd ook waarin hij als alleenstaande vader verantwoordelijk was voor de opvoeding van zijn dochter tussen haar 3de en 12de levensjaar. Het leven van Erik draait om zijn liefde en haat voor Toscane, zijn dochter, zijn talloze vriendinnen en zijn huisbaas. Duidelijk wordt dat een vreemdeling altijd een buitenstaander blijft. Dit boek is interessant voor liefhebbers van Italië en Toscane. Het boek biedt voldoende uitdagingen voor de literaire lezer, dankzij de gekozen vorm. Een boosaardige komedie. *De Arbeiderspers, 2004, 271 p.*

* **MOELANDS, KIM – Ademloos.** De nu 33-jarige Kim Moelands schreef deze autobiografische roman over haar leven met haar grote liefde Ron, net als zijzelf behept met de ziekte cystic fibrosis (taaislijmziekte). Onder de helaas toepasselijke titel 'Ademloos' geeft ze ons 'gewone' lezers, een ontroerende, dikwijls ook nuchtere en humoristische kijk op haar leven. *Mistral, 2008, 352 p.*

MOOR, MARGRIET DE – De verdrinkene. 'De verdrinkene' gaat over het leven van de twee zussen Lidy en Armada, waarvan de oudste, Lidy, door een noodlottig toeval in Zeeland verdrinkt tijdens de Watersnoodramp van 31 januari 1953. Armada is altijd al jaloers geweest op haar zus en neemt nu, ondanks het feit dat het lijk van Lidy niet wordt gevonden, diens plaats in als echtgenote van Lidy's weduwnaar Sjoerd en als moeder van Lidy's tweejarige dochtertje Nadja. Het verhaal over het lot van de twee zusters wordt verteld in een afstandelijke en beschrijvende stijl, en focust afwisselend op Lidy en Armada. Het is een boeiend en aangrijpend relaas over het levenslot van twee zussen tegen de historische achtergrond van de ramp van 1953. *Contact, 2005, 331 p.*

MORRAL, CLARE – Een explosie van kleuren. Een intelligente jonge vrouw in Manchester, opgegroeid met een artistieke vader en vier veel oudere broers, is niet alleen op zoek naar de overleden moeder die zij nauwelijks gekend heeft, maar ook naar haar baby die ze voor zijn geboorte verloor. Haar jeugdherinneringen, haar heel verschillende broers, schoonzussen en vader, haar man, haar grootouders, allemaal zijn ze prachtig neergezet. Een geweldig boek, onderhoudend zelfs in hele gewone dingen, voortreffelijk in het beschrijven van het uiterlijk en innerlijk van mensen, vol gevoelige details en ook nog spannend tot aan de ontknoping(en). Fascinerend, eigentijds verhaal over ouders en kinderen en het verlangen naar kinderen. *Anthos, 2004, 330 p.*

MORTIER, ERWIN – Sluiterijd. De Vlaamse auteur (1965) tekent hier een sfeervol gedetailleerd beeld van het dorp waarin de kleine Joris opgroeit bij zijn tante en oom, tweelingbroer van zijn gestorven vader. Het verhaal start bij het begin van de zomer, als wordt aangekondigd dat de begraafplaats geruimd zal worden en ook Joris' vader zal moeten 'verhuizen', en eindigt met de ruiming van het graf. Tussen kermis, circus en processies door gaat het gewone leven verder, maar aan het eind van de hete zomer duikt de moeder van Joris onverwacht op en hangt ook voor Joris een verhuizing in de lucht. *Cosse, 2002, 192 p.*

* **MOSTERD, MARIE – Echte mannen eten geen kaas.** Maria vertelt hoe zij op 12-jarige leeftijd in handen valt van een loverboy en zich daar pas vier jaar later aan onttrekt. Het boeiende in het boek is dat het een inkijkje geeft in het netwerk van loverboys en alles eromheen. *Van Gennep, 2008, 186 p.*

NAIR, ANITA – De damescoupe. Vijf vrouwen reizen gezamenlijk in de nachttrein van een damescoupe. Akhila, die zich altijd opgeofferd heeft voor haar familie, stelt aan elk de vraag of een vrouw die alleen is uiteindelijk toch een man nodig heeft voor het ultieme geluksgevoel. De vrouwen beantwoorden deze vraag elk met een levensbeschrijving. De kern in ieder verhaal is dat geen van deze vijf vrouwen ooit het recht heeft gekend om besluiten te nemen over hun leven. De portretten illustreren de

uitzichtloze situaties en toch ook wendingen waardoor de individuele kracht van elke vrouw zichtbaar wordt (vert. van: ladies Coupé, 2001). *Arbeiderspers, 2002, 293 p.*

NOORDERVLIET, NELLEKE – Mevrouw Gigengack. Een serie korte, columnachtige schetsen die tezamen een beeld vormen van een bizarre, volslanke, filosofisch ingestelde, gefnuikte klassieke zangeres. Gigengack loopt over van oorspronkelijke ideeën, mensheidreddende acties, diepe gedachten en hormonaal gestuurde impulsen. Noordervliet tekent deze dame zeer overtuigend en met een groot gevoel voor humor. Gigengack denkt en doet dingen die ook wel eens in menigeen opkomen, maar zij denkt en doet ze allemaal, voluit, niet geremd door wat dan ook. Vorm en inhoud maken dit pretentieloze volmaakte boek tot een feest om te lezen, goed voor drie keer hard lachen op elke pagina. *Augustus, 2004, 125 p.*

NOOTEBOOM, CEES – Paradijs verloren. Een roman met een grote titel, namelijk met een verwijzing naar de klassieker Paradise Lost van Milton. Het boek leest vlot, is opgebouwd uit twee verhalen die eerst op zichzelf lijken te staan, maar uiteindelijk toch samenvallen. De hoofdpersoon van het eerste verhaal is gefascineerd door engelen. Na een traumatische ervaring trekt zij de wereld over en speelt ze een engelenrol in een groot straattheater in Australië. De hoofdpersoon van het tweede verhaal ontmoet haar tijdens dit festival en wordt verliefd op haar, maar hun liefde is gedoemd, want 'engelen horen niet bij mensen'. Dit engelachtige gegeven, de onalledaagse personages, een venijnige uithaal naar de literatuurkritiek en de mooie zinnen maken dit boek een plezier om te lezen. *Atlas, 2004, 156 p.*

O'FARRELL, MAGGIE – Het verdwenen leven van Esmee Lennox. Esmee is ruim zestig jaar opgesloten in een psychiatrische inrichting, als deze wordt opgeheven. Haar nicht Iris wordt daardoor – noodgedwongen en voor het eerst – met haar geconfronteerd. Geleidelijk ontvouwt zich de dramatische levensgeschiedenis van de zesenzeventig jarige vrouw en haar oudere zuster Kitty. *Artmeis & Co, 2007, 222 p.*

OLSSON, LINDA – Astrid en Veronika. Tussen twee alleenwonende vrouwen, een jonge en een oude vrouw, ontstaat een bijzondere vriendschap. Een verhaal, waarvan vooral de sfeertekening boeiend is. Het verhaal vertelt niet meer en niet minder dan over de ontmoeting van een oude en een jonge vrouw, die in twee eenzame huizen tegenover elkaar komen te wonen. *Archipel, 2007, 221 p.*

OORT, DORINDE VAN – Vrouw in de schaduw. Verhaal over het leven van de stiefoma van Van Oort. Aan de hand van brieven, documenten en mondelinge informatie van de familie(s) probeert de auteur het leven van haar stiefoma Annetje Beets [1888–1988] te reconstrueren. Ze ontdekt dat kraamverpleegster Annetje een groot familiegeheim met zich meedragen heeft: ze heeft een kind uit een geheime relatie. Daarnaast ontrafelt Van Oort diverse onduidelijkheden uit het leven van Annetje. Naast feitelijke informatie gebruikt ze ook rijkelijk haar fantasie, dit boek is daarom een mix van feiten en fictie. *Cossee, 2006, 270 p.*

OSORIO, ELSA – Luz: na twintig jaar licht. Luz is de dochter van een politiek activiste in Argentinië, die slachtoffer wordt van de zogenaamde Vuile Oorlog, eind jaren '70. Zij wordt door welgestelde ouders, die verbonden zijn aan het militaire regime, opgevoed alsof zij hun echte dochter is. Pas later komt zij erachter dat dit niet het geval is en gaat op zoek naar haar echte moeder en haar eigen levensverhaal. Aan de hand hiervan wordt een afschuwelijk beeld geschetst van deze periode van terreur en angst, die zijn weerga niet kent in de Argentijnse geschiedenis (vert. van: A veinte a Pos, Luz. (1998). *Ambo, 2001, 372 p.*

OTTEN, WILLEM JAN – Specht en zoon. 'Zeer Dicht Geweven Vier Maal Universeel Geprepareerd' schildersdoek. Deze 'drager' van beelden vertelt hoe portretschilder Felix Vincent ('schepper'), bekend om zijn werk naar het leven, opdracht krijgt 'naar de dood' te schilderen: de zakenman Specht vraagt hem zijn overleden, geadopteerde zoon Singer te portretteren, hem levend te maken op doek. Een journaliste zaait twijfel over Spechts oprechtheid. Dit is vooral een roman over het scheppingsproces: het scheppen van kunst, het ontstaan van nieuw leven (de zwangerschap van Felix' vriendin), de onmogelijkheid voor de mens het dode tot leven te wekken. Het geheim van dat proces ligt in het geloven: geloven in wat je maakt. Een spannend en ontroerend boek. *Van Oorschot, 2004, 142 p.*

PEANSTRA, AUUCK – Sitebuorren, myn eigen paradys (Friestalig). Een nostalgische terugblik op het dagelijks leven op een afgelegen boerderij op Sitebuorren, een eilandje bij Grou in de jaren vijftig. *Venus, 2007, 175 p.*

PEETERS, ELVIS – De ontelbaren. 'De ontelbaren' is een symbolisch/futuristische roman over de rijke Westerse samenleving, die overspoeld wordt door ontelbare economische vluchtelingen. Ze zijn met velen en vormen als het ware een mensenplaag. De politiek heeft geen antwoord, de samenleving raakt ontwricht. De perspectiefwisselingen van de hoofdpersonen, zowel allochtonen als autochtonen, belichten de problematiek van twee kanten. Een boeiende roman over mensensmokkelaars, mensonterende vluchtelingen en het verlangen naar fortuin, die dicht op de huid van de lezer zit, met oog voor alle betrokkenen, maar nergens racistisch. *Podium, 2005, 172 p.*

PEPER, RASCHA – Verfhuid. Kunsthandelaar Arnold Kee raakt gefascineerd door de eenzelvige kunstverzamelaar Terwindus, die geheel in de ban is van Duitse romantische schilders. Na de dood van Terwindus slaan diens verzamelwoede en passie over naar Kee en uiteindelijk wint ook bij hem de hebzucht het van de eerlijkheid. Personen in de ban van een passie bevolken veel boeken van Rascha Peper. Opnieuw slaagt zij erin om een mooi geschreven, levendig en goed gedocumenteerd verhaal te vertellen dat aantrekkelijk is voor een breed publiek. *Nieuw Amsterdam, 2005, 144 p.*

PHILIPS, MARIE – Goddelijk huishouden. Moderne mythe over de belevenissen van de Griekse goden in het hedendaagse Londen. De goden, behoorlijk aan lager wal geraakt, verveeld en levensmoe, leiden al eeuwen een nogal uitzichtloos leven in een vervallen oud huis in Noord Londen en maken elkaar, zoals altijd al, het leven zuur. Geestig, origineel en inventief verhaal, met veel kennis van zaken geschreven, voor zowel kenners als niet-kenners van de Griekse mythologie. *Cargo, 2007, 286 p.*

PLEYSIER, LEO – De trousse. Deze kleine roman bevat de overpeinzingen van een stokoude Belgische non die zich al meer dan vijftig jaar wijdt aan de ziekenverzorging van armen in India. Een beschrijving van de wereld om haar heen die zo is veranderd, waarin zij met twee andere nonnen is overgebleven als een soort antiquiteit. Daartussendoor zijn er de herinneringen aan haar jeugd op het Vlaamse platteland. Een hoogtepunt, tevens het slot van het boek, vormen haar bewonderende herinneringen aan een vrouwelijk arts die kanker krijgt en tot aan haar dood door haar wordt verpleegd, waarbij ze haar trousse (dokterstas) ten geschenke krijgt en wier begrafenis 'een huldemanifestatie wordt zoals we hier nog nooit gezien en meegemaakt hebben'. *De Bezige Bij, 2004, 74 p.*

PLOEG, DURK VAN DER – De iishilligen (Friestalig). De roman speelt zich af in Noordoost Friesland. In de laatste fase van zijn leven kijkt Eman Botma terug op zijn kinderjaren. Ver van de bewoonde wereld leeft zijn familie in de jaren dertig en veertig in de Bandtpolder bij de voormalige Lauwerszee. De kleine Eman doorziet steeds meer de verhoudingen tussen zijn broers, zus, vader en moeder onderling, maar ook met de dijkgraaf en de rest van de wereld. Breed uitgesponnen zien we de geschiedenis van deze kansarme familie via de ogen van de jongste zoon. Het dijkwerk, met het

ouderwetse gereedschap, en vooral de maatschappelijke verhoudingen van die tijd, worden indringend en pijnlijk nauwkeurig beschreven. *Friese Pers Boekerij, 2005, 397 p.*

PLOEG, DURK VAN DER – Sykjend nei it lêste hûs (Friestalig). Hesling Alberda, in 1949 naar Canada geëmigreerd, komt terug naar zijn wortels in Dokkum en kijkt terug op zijn leven in Canada en zijn jeugd in Dokkum. Hij is, na de vroege dood van eerst zijn vader en daarna zijn moeder, bij een oom en tante opgegroeid. In dat lichtelijk asociale gezin wordt Hesling steeds meer als buitenstaander behandeld. Dat, plus de onmogelijke liefde voor zijn nichtje Aukje, veroorzaakt zijn vlucht naar Canada, maar bepaalt ook zijn leven als emigrant. Terug in Dokkum blijkt Aukje onbereikbaar. Een ouderwets goed geschreven en opgebouwde psychologische roman. Langzaam maar zeker komt de lezer meer van (het verleden van) de hoofdpersoon te weten. *Friese Pers Boekerij, 2004, 286 p.*

POLAK, CHAJA – Salka. Deze roman heeft sterk autobiografische trekken, maar blijft fictie. De auteur reconstrueert na de dood van haar moeder Salka op een zeer indringende en persoonlijke manier haar leven. Ze doet dit vanuit het perspectief van de oudste dochter Fanny. De tijden wisselen voortdurend, van Salka als klein meisje tot en met haar dood. Salka overleeft Auschwitz, wordt twee keer weduwe en krijgt drie kinderen van haar twee echtgenoten. Centraal staat de relatie tussen Salka en Fanny. Een prachtig en ontroerend portret van een Joodse vrouw in de 20^e eeuw, waaruit vooral dochterlijke liefde en trots spreekt. Een eerbetoon aan deze krachtige vrouw. *Meulenhoff, 2004, 223 p.*

POLAK, CHAJA – Wachten op de schemering. Autobiografisch relaas van de schrijfster van de dood van haar volwassen zoon in 2006. Een jaar lang volgen we de rouw en de gebeurtenissen rondom het sterven, de kanker, het ziekenhuis, het jonge achtergebleven gezinnetje en vooral het diepe, eenzame, niet te verdragen en uit te leggen verdriet van de moeder. Op ontroerende, beeldende en indringende wijze beschreven ingrijpend stervensproces. *Contact, 2007, 125 p.*

POORTSTRA, MARGRYT – Suster (Friestalig). Het levensverhaal van een vrouw die in de psychiatrie werkte en haar verhaal vertelt aan haar achterkleinkind. Ze werkte destijds in een psychiatrische inrichting op de Veluwe en verpleegde daar o.a. ook Willemyn van Gogh, zij was de zuster van Vincent en had een sterke band met haar broer. De hoofdpersoon heeft een vergelijkbare band met haar broer. *Frysk en Frij, 2004, 205 p.*

PRIOR, INGEBORG – De clown en de acrobate; een verboden liefde in Nazi-Duitsland. Een aangrijpend verhaal over de liefde tussen een jonge Joodse acrobate en een niet-Joodse clown in Nazi-Duitsland. Gebaseerd op een waargebeurde liefdesgeschiedenis. Het boek geeft tevens inzicht in circusfamilies (vert. van: Der Clown und die Zirkusleiterin). *De kern, 2002, 204 p.*

PROVOOST, ANNE – In de zon kijken. Als de vader van een boerengezin in Australië overlijdt, probeert elk gezinslid dat op zijn eigen manier te verwerken. Met kinderlijke maar vlijmscherpe blik observeert dochter Chloë haar rouwende moeder die op haar beurt haar dochters bekijkt met ogen, getekend door ziekte en verlies. Het zijn de kleine, raak geobserveerde details die de kijkende personages (en lezers) duidelijk maken hoe beklemmend angst en verdriet toeslaan. *Querido, 2007, 202 p.*

* PRUIS, MARIA – Atoomgeheimen. Tijdens een vakantie in de Caraïben blijken in een gezin op allerlei niveaus geheimen een rol te spelen. Een boek over geheimen op alle niveaus: van bedrijfsgeheimen tot privégeheimen, alles even gewichtig als atoomgeheimen. *Nijgh & Van Ditmar, 2008, 271 p.*

REDEL, VICTORIA – Liefdesgift. Een indringend verhaal over de fascinerende tragiek van een liefde tussen moeder en zoon. Een alleenstaande moeder is bezeten van het verlangen haar kind alleen voor zichzelf te

houden en verzint een wonderbaarlijke magische wereld voor hen beiden. Als de buitenwereld te dicht bijkomt worden de inspanningen van de moeder steeds krankzinniger en tragischer (vert. van: Loverboy). *Anthos, 2002, 165 p.*

RIEMERSMA, TRINUS – De fûgel (Friestalig). Een prachtige sfeervolle novelle, die zich afspeelt in een piepklein Italiaans bergdorpje waar de mensen hun gang gaan zoals ze dat al jaren doen. Tot opeens 'de vogel' terugkomt. Aanvankelijk wat raadselachtig, later steeds explicieter is de spanning die de onnatuurlijk grote vogel oproept. Sober en losjes tegelijk beschrijft Riemersma de gebeurtenissen, waarbij de sfeer met de stijgende spanning en de mensen van dat kleine dorpje treffend beschreven worden. *Venus, 2006, 77 p.*

ROBINSON, MARILYNNE – Gilead. Het boek bestaat uit een lange brief die de 76-jarige predikant John Ames vlak voor zijn dood schrijft aan zijn 9-jarig zoontje. De brief leest als een geestelijk testament van christelijke levenswijsheid voor een nieuwe generatie. De kracht ligt in de genuanceerde verwoording van hoe een christelijke geloofsovertuiging vorm krijgt in het alledaagse leven van een individuele persoon. Ames schrijft uitvoerig over zijn vader en grootvader, beiden predikant met een geheel eigen invulling van hun roeping. Zo geeft hij een veelkleurig beeld van een Amerikaanse spiritualiteit die nagenoeg is verdwenen. Deze roman is bekroond met de Pulitzer-prijs en de bekroning 'Boek van het jaar 2005' (New York Times). *De Arbeiderspers, 2005, 227 p.*

ROGERS, JANE – Het eiland. Een verbitterde jonge vrouw van 28 jaar is als baby te vondeling gelegd en van pleeggezin naar pleeggezin gegaan. De herinneringen zijn zo slecht, dat er volgens haar maar één oplossing mogelijk is: haar moeder, de bron van alle ellende, te vermoorden. Daar ontdekt ze dat ze een gehandicapte broer heeft en tussen hen ontstaat een vreemde band (vert. van: Little, 1999). *Van Buuren, 2002, 285 p.*

ROOD, LYDIA – Mevrouw was stil vandaag. Drie verhalen met overtuigende portretten van verwarde of gestoorde mensen: de eerste lijdend aan het borderline-syndroom, de tweede een oudere vrouw die lijdt aan ernstig geheugenverlies (Alzheimer misschien), en de derde, een achttienjarige jongen met een verstandelijke handicap. De drie verhalen lezen alsof de hoofdpersonen erin zelf vanuit hun gedachte- en gevoelsleven praten of hun dagboek schrijven: ze ontroeren en ze lijken heel authentiek. Er moet veel studie en praktische ervaring zijn voorafgegaan. Mensen die betrokken zijn bij dergelijke patiënten zouden allemaal dit boek moeten lezen (je leert ervan!). Maar ook andere lezers zal het aanspreken. *Prometheus, 2002, 230 p.*

ROSENBOOM, THOMAS – De nieuwe man. Aanhoudende voorspoed heeft van scheepsbouwer Berend Bepol, 60 jaar oud, een bezadigd man gemaakt met een filosofische inslag. Wel maakt hij zich zorgen omdat hij geen opvolger heeft en zijn dochter nog ongetrouwd is. Hij doet zijn meesterknecht Niesten een voorstel, maar wanneer hij een jaar later met haar in het huwelijk treedt, rijzen er problemen die hij niet had kunnen voorzien. Het verhaal speelt zich af rond 1920 op een werf in Winsum en geeft een hilarisch beeld van de Groninger scheepsbouw. *Querido, 2004, 315 p.*

SAINT-AUBIN DE TÉRAN, LISA – Mezzanotte: een Italiaanse liefdesgeschiedenis. Alessandro Mezzanotte raakt gefascineerd door het circus dat elk jaar de omgeving bezoekt. Hij wordt verliefd op het mooie circusmeisje Valentina en besteedt al zijn vrije tijd om het circus achterna te reizen. Als hij tijdens de militaire dienst zwaar gewond raakt, gaat hij terug naar zijn geboortedorp, waar hij zich afsluit van de andere dorpelingen. Veertig jaar later is zijn verzorger de jonge getraumatiseerde Stefano. Tussen beide mannen ontstaat een vertrouwelijke band en Alessandro vertelt Stefano de tragische geschiedenis van de liefde die hij nog steeds koestert. Een fijngevoelig verhaal, prachtige

beschrijvingen van het gesloten dorpsleven in Umbrië. Heel mooi, heel poëtisch en toch realistisch. *Meulenhoff, 2005, 255 p.*

SCHLINK, BERNHARD – De thuiskomst. De ik-verteller Peter Debauer leest een incompleet manuscript over een uit de Tweede Wereldoorlog teruggekeerde soldaat. Hij gaat op zoek naar de identiteit van de auteur, die – zo blijkt later – zijn doodgewaande vader is. De roman begint idyllisch met de beschrijving van jeugdvakanties bij zijn grootouders, de ontmoeting met de vrouw van wie hij gaat houden en een succesvolle carrière, maar met de zoektocht naar de vader krijgt het boek een theoretisch, meer geconstrueerd karakter. Een prachtig boek, dat tot nadenken stemt. *Cossee, 2006, 298 p.*

SCHOLTEN, JAAP – Morgenster: roman in drie delen. Op het moment dat het leger een einde maakt aan de treinkaping bij De Punt, op 11 juni 1977, worden in het Academisch Ziekenhuis in Groningen twee jongetjes geboren. In de chaos die daar heerst door het binnenbrengen van de talloze gewonden worden de kinderen verwisseld. De zoon van eenvoudige ouders, uit wiens gezichtspunt het verhaal wordt verteld, krijgt een plaatsje in een gegoede familie, het rijkeluiszoontje komt terecht in een arbeidersgezin. Het thema van dit boek is de oude vraag: wordt de ontwikkeling van kind tot volwassene in hoofdzaak bepaald door de aanleg of door de opvoeding? *Contact, 2001, 249 p.*

SCHOORSTRA, WILLEM – Swarte ingels (Friestalig). Het boek is mooi opgebouwd: op de eerste bladzijde gaan we van het heden terug naar het begin van het verhaal: de strijd tussen de vader en moeder over de opvoeding van Hilbrand en zijn zusje Fardou. De vader wil dat de kinderen sportief zijn, de moeder zet ze op het spoor van de literatuur. Hilbrand, door wiens ogen we het verhaal volgen, wordt verliefd op zijn zus, maar uit dat aanvankelijk niet. Als zijn zus zijn gedichten vindt, vertelt ze dat zij ook verliefd is op hem. Wat, hoe geheim ook, een gelukkige relatie lijkt, loopt dramatisch af. Een voortreffelijk geschreven roman. *Frysk en Frij, 2004, 238 p.*

SCHOTANUS, ELSKE – Skrik (Friestalig). Een jonge vrouw doet verslag van haar verblijf in een psychiatrische instelling. In korte hoofdstukken wordt een beeld geschetst van het dagelijks leven in de kliniek, de gedachten, herinneringen en angsten van de hoofdpersoon. *Utjouwerij Fryslân, 2007, 147 p.*

SCHRÖDER, ALLARD – De hydrograaf. De hoofdpersoon van deze psychologische roman is een zeedeskundige, die als een soort vlucht voor zijn saaie toekomst een reis maakt onder het mom van een wetenschappelijke studie. Hij komt op die reis in aanraking met medepassagiers, die elk een nieuwe wending aan hun leven hebben gegeven. Dit leidt ertoe dat hij uiteindelijk besluit ook zijn leven een dramatische wending te geven. De tijd waarin het speelt (rond de Eerste Wereldoorlog) wordt aardig gesuggereerd, evenals de langdurige zeereis, maar uiteindelijk gaat het om het inzicht van de hoofdpersoon in zijn eigen leven heeft gekregen. *De Bezige Bij, 2004, 204 p.*

SICKING, ANJA – De stomme zonde. Bij een brand verliest Anna haar ouders en haar huis. Noodgedwongen wordt zij in Amsterdam huishoudster bij de muzikuitgever en -verkoper Malapert. Op den duur wordt zij verliefd op hem. Hij niet op haar: hij is homofiel. Dan ontstaat er opeens in heel het land grote opschudding, waarbij een homonetwerk wordt onthuld. Het verhaal speelt rond 1730, en de sfeer van die tijd wordt goed geschetst. Als intermezzo krijgen we brieven te lezen van Anna's jongere zus, die heel wat avontuurlijker, maar ook niet bepaald gelukkig leeft. Goed geschreven, in een eenvoudige treffende taal. *Contact, 2005, 172 p.*

SIEBELINK, JAN – Knielen op een bed violen. De hoofdpersoon in deze autobiografische roman onttrekt zich na een conflict met zijn diepreligieuze vader aan diens gezag en vertrekt naar Den Haag. Hier leert

hij het tuindersvak en trouwt met zijn jeugdliefde en zet in Velp een kwekerij op. Wat zijn vader overkwam, overkomt ook hem. Hij raakt in de ban van een steile calvinistische predikant, wiens volgelingen infiltreren in zijn denken en doen. De kwekerij en gezin gaan eraan kapot. De vader met zijn zoektocht naar het eeuwige heil staat tegenover de krachtige, liefdevolle, aardse moeder met haar strijd voor het gezin en liefde voor haar man. Siebelinks poging zijn vader te begrijpen is aangrijpend. In een bijna kale stijl, zonder de franje van ouder werk, dringt de schrijver diep door in de tragiek die het gezin trof. *De Bezige Bij, 2005, 445 p.*

SLEE, CARRY – Moederkruid. Als je moeder neurotisch is, smetvrees heeft en bovendien contactgestoord is, weet je als kind van 8 jaar niet beter. De hoofdpersoon in deze in korte fragmenten geschreven roman is zo oud en heeft zo'n moeder. Door een faillissement van de vader zijn ze verhuisd naar een portiekwoning in een eenvoudige buurt. De twee jaar oudere zus van de ik-persoon weet zich door studie op schoolwerk en pianospel enigszins aan de invloed van de moeder te onttrekken. De ik-persoon voelt daardoor een grotere verantwoordelijkheid voor het volledig verziekte gezinsleven. Mooi en onderkoeld geschreven verslag van een jeugd, zoals niemand die een kind zou wensen. Gevolgd door: 'Dochter van Eva'. *Prometheus, 2001, 202 p.*

SOUCY, GAETON – Het meisje dat teveel van lucifers hield. De titel van de roman geeft de manische angst aan van de autoritaire vader voor lucifers. De twee doden (moeder en tweelingzus) worden door de vader ritueel in een geheimzinnige kelder vereerd en herdacht. In het verhaal worden steeds meer geheimen onthuld: de verteller blijkt bijvoorbeeld een meisje te zijn dat door haar broer is misbruikt en zwanger is. Bij de bevalling sterft ze, maar haar eigen mémoires blijven bestaan: dat is haar doel in het leven en deze roman; de taal vergaat nimmer. Niet zo gemakkelijk vanwege de dubbele bodems, maar zeer origineel, en prachtig vertaald (vert. van: *La petite fille qui aimant trop les alumettes*, 1998). *Querido, 2002, 176 p.*

SPAHEY, JOHANNA – Dood van een soldaat. Debuut van de jonge Vlaamse schrijfster dat direct werd bekroond met de Gouden Strop 2005: een literaire thriller, waarin gevolgen van gebeurtenissen in de Eerste Wereldoorlog een belangrijke rol spelen. Een dorp in de buurt van Leuven wordt in de zomer van 1919 opgeschrikt door de moord op een oorlogsveteraan. De eigenzinnige, jonge dorpsarts Sara Sondervorst gaat op zoek naar de moordenaar. Naast Sara speelt haar zwaar door de oorlog getekende (ex-)geliefde Alexander een belangrijke rol. Drijfveren en emoties van de karakters worden perfect blootgelegd. Passies, geheimen en opgekropte frustraties, met af en toe wat onderkoelde humor en dat alles mooi opgeschreven... Voor liefhebbers van psychologische verhalen met een thrillerelement en veel sfeertekening. *Manteau, 2005, 300 p.*

SPIES, MARIJKE – Een onschuldige familie. De drie zonen van een concertpianist zijn zeer verschillend van aard. Jaap neemt het familiebedrijf van zijn opa over, Bert is alleen op racecircuits en in de bergen zichzelf en Willem is een verdienstelijk oorlogs- en onderwaterfotograaf. De gifgasoorlogen in Noord-Afrika, de Tweede Wereldoorlog en de studentenrevolutie van de jaren zestig vormen het dramatische kader voor hun levens, dat van hun ouders en van Jaaps dochter. Goed en fout rond de oorlog wordt in deze beschrijving genuanceerd. Knappe tijdsweergave, op een nuchtere toon, in romanvorm waarmee een stuk recente geschiedenis voor een groot publiek toegankelijk is. *Querido, 2004, 362 p.*

SWIFT, GRAHAM – Morgen. In een doorwaakte nacht vertelt een vrouw in gedachten aan haar kinderen het verhaal van haar huwelijk. Een intiem portret van een huwelijk en gezin, zorgvuldig geschreven. *De Bezige Bij, 2007, 269 p.*

* **TERPSTRA, ARJEN – De hearen fan Fryslân (Friestalig).** Vlot geschreven historische Friese avonturenroman over twee Friese tweelingbroers die beiden naar Amerika emigreren en die daarmee het zuidwesten van Friesland verbinden met het Amerikaanse Montana. *Friese Pers Boekerij, 2008, 255 p.*

THOMÉSE, P.F. – Schaduwkind. Autobiografisch relaas, dat is onderverdeeld in een vijftigtal korte fragmenten en gaat over de dood van zijn pasgeboren dochttertje Isa. Passages van ontredde, diepgaande rouw en sprakeloosheid wisselen af met stukjes over het geluk van het prille vaderschap. Het boekje is opvallend onemotioneel en met een zekere afstand geschreven vanuit een mannelijk (vaderlijk) perspectief. De auteur probeert het onzegbare te zeggen in een mooie literaire en symbolische taal, met als doel zijn schaduwkind (een soort engeltje) vast te leggen in die taal. *Contact, 2004, 108 p.*

TIMMER, ERNST – Zwarte ogen. Het verhaal vertelt over een meisje, Maya, dat afkomstig is uit Columbia en door Nederlandse ouders wordt geadopteerd. Maya ontmoet Louis die geestelijk wat achter is, op de dag van de dood van zijn vader, professor Ducrot. Beiden hebben zwarte ogen en worden verliefd op elkaar, verliezen elkaar echter jarenlang uit het oog en ontmoeten elkaar dan weer. In de tussentijd passeren thema's als dood, minimal brain damage, Colombiaanse vrijheidsstrijd en pedofilie de revue. En tegelijkertijd wordt het levensverhaal van twee mensen, met gevoel voor romantiek en melancholie, soms humoristisch en altijd boeiend, verteld. *Bakker, 2004, 376 p.*

TOORN, WILLEM VAN – Stoom. Nadat in 1881 zijn vader tijdens zijn werk bij het spoor is omgekomen, groeit Maarten Corbelijn op in armoedige omstandigheden. In Amsterdam komt hij in aanraking met de socialistische beweging. De ambitieuze Maarten weet lange tijd niet of hij hoort bij de heren of de arbeiders, maar zijn liefde voor de socialistische Klaartje is ten slotte bepalend. De roman schetst de ontwikkeling van een jongeman en geeft tevens een beeld van de industrialisatie en groeiende sociale onrust in Nederland aan het eind van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. *Querido, 2005, 285 p.*

ULLMAN, LINN – Een gezegend kind. Erika besluit samen met haar 2 halfzussen hun vader te gaan bezoeken op het Zweedse eiland Hammersö, waar ze meer dan 25 jaar niet geweest zijn. Terwijl ze op weg zijn, komen hun herinneringen naar boven aan de tijd die ze daar hebben doorgebracht. Doordat de verhalen van drie kanten beschreven worden, blijken er verschillende waarheden te bestaan die uiteindelijk geleid hebben tot een dramatische gebeurtenis. Een heel mooi sfeerrijk verhaal met aandacht voor details, waardoor het verleden ongemerkt terugkomt. *Contact, 2006, 351 p.*

VEENSTRA, JOHAN – 'n Brogge van glas (Stellingwerfs). Het boek begint als de schrijver een brief aan een onbekende broer schrijft en de spannende vraag is dan of en hoe daar op gereageerd zal worden. In de tussentijd beschrijft Veenstra met grote openheid fragmenten uit zijn leven. Het opgroeien in een klein Stellingwerfs dorp waar iedereen elkaar kende. Een dorp dat allang niet meer bestaat. Het verlangen naar genegenheid en geborgenheid, de tere dingen van het leven waar niet over gepraat kon worden. En... een liefde die geheim blijven moet. Met een brogge van glas heeft Johan Veenstra een indrukwekkend en ontroerend boek geschreven. *Stellingwarver Schrieversronte, 2006.*

VENEMA, DOETE – It lân fan Vera (Friestalig). Twee jaar na de dood van Vera gaat haar echtgenoot Yme op onderzoek uit in Bretagne, het land waar zijn vrouw altijd de zomers doorbracht in haar keramiekatelier. Hier leest hij haar nagelaten dagboekfragmenten voor het eerst en voert hij gesprekken met Reinou, de vriendin van Vera. Na deze veelbewogen vakantie kan hij zijn rouw eindelijk een plaats geven. *Friese Pers Boekerij, 2007, 174 p.*

VERBORGT, THOMAS – Eindelijk de zee. Als zijn beste vriend overlijdt is dat voor een middelbare man een afsluiting van een tijdperk, maar ook een nieuw begin. In een lange reeks associaties blikt hij terug op de voorbije jaren, er zijn vele verhalen te vertellen over zijn werk, de vrouwen in zijn leven en zijn lange vriendschap met Sam. De roman onthult geheimen, mooie momenten, melancholieke herinneringen en hartverscheurende waarheden. Een toegankelijk geschreven, herkenbaar verhaal. *Nieuw Amsterdam, 2007, 188 p.*

VERHULST, DIMITRI – De helaasheid der dingen. In deze roman maakt de lezer kennis met de jeugdijaren van de hoofdpersoon, Dimitri Verhulst. Hij groeit op zonder moeder, de grootmoeder is de enige stabiele factor in een familie die zich zo asociaal als mogelijk is, gedraagt. Deze roman is een loflied op drank, vervuiling, vrouwen en wangedrag. Alles wat passeert is in een filmische, recht toe recht aan stijl geschreven. De lagen in de roman, de gedreven stijl met de spanning tussen tragiek en kolder hebben een boeiend verhaal opgeleverd. *Contact, 2006, 206 p.*

* **VERSCHUUR, RITA – Het geheim van mijn moeder.** Een ontroerend en aangrijpend autobiografisch relaas over de moeizame verhouding die de schrijfster met haar moeder had en haar zoektocht in de familiegeschiedenis naar de oorzaken. *Cossee, 2008, 219 p.*

VISSER, CAROLIJN – Tibetaanse perziken. Na jarenlange omzwervingen bezocht in 1730 de uit Vlissingen afkomstige Samuel van de Putte (1690–1745) als eerste Nederlander Lhasa (Tibet) en maakte aan de hand van zijn observaties een kaart van Tibet. Behalve enkele kaartfragmenten en aantekeningen bleef niets achter. De schrijfster trekt naar Tibet in de hoop iets van de informatie op de kaart te kunnen ontrafelen. Helaas lijkt het gebied onbereikbaar vanwege de Chinese bezetting. Ze ontmoet Dolma, een jonge Tibetaanse die uit ballingschap in India is teruggekeerd. Zij laat zien hoe de Tibetanen hun leven voortzetten in de schaduw van de Chinese bezetting. *Augustus, 2004, 300 p.*

VOGEL, THOMAS – Het laatste verhaal van Miguel Torres da Silva. In 1772, kort na het overlijden van zijn geliefde grootvader, een Noord-Portugese wijnbouwer en bereisd wijnverkoper en meesterverteller, gaat Manuel wiskunde studeren. Al gauw trekt hij de aandacht van zijn wiskundeprofessor door zijn begaafdheid en belangstelling voor de mystiek van de getallen als symbolen van een wereldorde waaraan ook de taal bijdraagt. Dankzij hem en het meisje op wie hij verliefd wordt, gaat hij ook vertellen en leert, net als zijn grootvader, in zijn verhalen de gulden snede te leggen die verstrekkende heilzame gevolgen heeft (vert. van: Die letzte Geschichte des Miguel Torres da Silva, 2001). *Arbeiders Pers, 2002, 150 p.*

* **VONK, MARIA – Oude soldaten sterven niet.** Een Alzheimerpatiënt beschrijft de flarden van zijn herinneringen. De auteur schildert het verloop van deze aandoening bij een oud-commandant van het regiment Huzaren uit het Nederlandse leger. *Veen, 2008, 175 p.*

VREEDE, MISCHA DE – Heilige dagen. Autobiografisch getint relaas waarin de schrijfster een reis voorbereidt die ze als tiener had zullen maken. Eenmaal in Italië loopt alles anders dan gedacht, volgens het motto: zo is het leven. 'Heilige dagen' refereert aan de dingen die men liever niet wil beschrijven, maar ook aan de dingen die het leven juist extra glans geven, zoals vriendschap, liefde en schoonheid. *Donker, 2007, 204 p.*

VRIES, ANNETTE – Scheurbuik. Een 33-jarige vrouw keert terug naar haar geboorteland Suriname om een ernstig zieke vriend te verzorgen en ontdekt wat dit land voor haar betekent. De titel slaat op het familieverleden van de zeer herkenbare – Surinaamse – hoofdfiguur dat door raciale vermengingen gedoemd is om uit elkaar te 'scheuren'. *Atlas, 2002, 319 p.*

VRIES, NYK DE – Prospero (Friestalig). Marco, gitarist in een niet al te succesvol bandje, verlaat de treurigheid in Nederland om zich te storten in een wat onduidelijk baggerproject op een afgelegen plek in de Spaanse hooglanden. In de drukkende warmte werkt hij daar met een ploeg mensen bij wie hij zich redelijk thuis voelt, maar met wie hij toch niet echt contact weet te maken. Het leven in deze broeierige omgeving in de vrijwel van de buitenwereld geïsoleerde groep levert diverse spanningen op. De licht ironisch-afstandelijke stijl draagt er toe bij dat de spanning en nieuwsgierigheid gewekt worden. *Friese Pers Boekerij, 2006, 160 p.*

VRIES, THEUN DE – Wilt Tjaarda: vertellingen. Autobiografische verhalen over een jeugd in de Friese Wouden. Theun de Vries (1907–2005) schreef nogal wat verhalen over zijn Friese jeugd. Voor deze uitgave koos hij er een dertiental uit. Wilt Tjaarda, het alter ego van De Vries, is zowel hoofdpersoon als verteller. De verhalen, verbeelde herinneringen, zijn ten dele autobiografisch en spelen zich af in het boerenmilieu van zijn doperse familie in de buurt van zijn geboortedorp Veenwouden. Ze worden heel beeldend en boeiend verteld, zijn volstrekt niet verouderd en doen het nog heel goed tussen wat vandaag van de literaire persen rolt. *Querido, 2005, 296 p.*

WIND, HARMEN – Het verzet. In deze autobiografische roman beschrijft de auteur de aftakeling en de dood van zijn Friese vader. De vader (1917) is timmerman, gereformeerd in hart en nieren, zeer stelling overtuigd van 'de oude waarheden'. Zijn enige zoon (1945) wordt opgeleid tot onderwijzer en begint steeds meer aan die bijbelse waarheden te twijfelen. Er is sprake van tweeërlei verzet. De markante vader verzet zich hevig tegen zijn aftakeling en zijn twijfelende zoon, en deze verzet zich tegen veel wat zijn vader hem met veel stelligheid verkondigt. Wanneer de vader sterft, realiseert de zoon zich dat hij zijn tegenstander verliest en een flink stuk van zichzelf. De roman is boeiend en zeer herkenbaar geschreven. *De Arbeiderspers, 2004, 319 p.* Ook verschenen in de Friese taal: It ferset.

* WIND, HARMEN – Om it libben (Friestalig). Een jonge vrouw in een Fries dorp die eindexamen pabo doet, krijgt een relatie met een tien jaar oudere man; haar vader heeft zijn bedenkingen over de relatie. *Utjouwerij Fryslân, 2008, 278 p.*

WINTER, LEON DE – Gods gym. Op 22 december 2000 verongelukt Mirjam, de 17-jarige dochter van een in Hollywood wonende gescheiden Joodse scenarioschrijver. In een eerste opwelling stelt hij het hart van zijn dochter ter beschikking voor transplantatie. Later heeft hij hier spijt van en begint hij een zoektocht naar de nieuwe eigenaar van zijn dochters hart. In de proloog beschrijft de zwarte bokser God(zilla) welke omstandigheden tot haar dood geleid hebben. Hij is eigenaar van de sportschool God's Gym waar Mirjam trainde, en indirecte veroorzaker van het ongeluk waarbij ze om het leven kwam. Hoewel niet echt schuldig voelt hij zichzelf wel zo. Op diezelfde 22ste december ziet Koopman voor het eerst sinds achttien jaar zijn Brabantse jeugdvriend Philip terug. Deze werkt nu voor de Israëlische geheime dienst en rekruteert Koopman voor een opdracht waarbij een Nederlandse Marokkaan betrokken is. Dit zijn een paar van de verhaallijnen in deze prettig leesbare en toch complexe roman. *De Bezige Bij, 2004, 370 p.*

IJLANDER, GIJS – De nieuwe brug. De hoofdpersoon van dit boek is de wegenbouwer Buys, die in de loop der jaren zijn bedrijf uitgebouwd heeft tot een belangrijk bedrijf. Hij is met pensioen, zijn vrouw is gestorven, zijn huwelijk was niet zo best en met zijn twee kinderen heeft hij niet of nauwelijks contact. Bovendien gaat het niet zo goed met zijn gezondheid. Vanaf het begin heerst er een sfeer van dreiging in het boek, die concreet wordt wanneer Buys geheimzinnige telefoontjes krijgt. Buys wordt beschuldigd van de invalidering van een lid van een actiegroep tegen de bouw en ook van bouwfraude. Het boek behandelt de afwikkeling van deze affaire, waar ook zijn gezin bij is betrokken. De afloop is verrassend. *Veen, 2002, 254 p.*

ZIJL, ANNEJET VAN DER – Sonny Boy. Najaar 1928 ontmoeten de 19-jarige Surinaamse student Waldemar en de Hollandse Rika, bijna veertig, getrouwd en moeder van vier kinderen, elkaar. Ze worden verliefd, krijgen een verhouding en Rika wordt zwanger. Een schandaal met verstrekkende gevolgen. Maar ze blijven bij elkaar en bouwen in de crisisjaren een nieuw leven op met hun zoon Waldy, 'Sonny Boy'. Waldemar werkt op een bank, Rika runt een goedlopend pension in Scheveningen. In de Tweede Wereldoorlog wagen ze hun leven door onderduikers in huis op te nemen, wat hen duur komt te staan. Goed geschreven, boeiende en ontroerende, waargebeurde levensgeschiedenis van twee gewone, maar ook heel bijzondere mensen. *Nijgh en Van Ditmar, 2004, 235 p.*

FRIESTALIGE BOEKEN UIT HET HUURANBOD:

*) = nieuw in het aanbod 2009 – 2010

Abma, Gerben	De brek
* Andringa, Greet	Libben reach
Borger, Sjieuwe	It ferrin fan de tiid
Claus, Marga	De heit fan Serafyn
Elsschot, Willem	Tsiis
Landman, Riek	De tiid fan Jentsje (1)
Landman, Riek	De striid fan Marte (2)
Landman, Riek	De leafde fan Janne (3)
* Meer, Aggi van der	De dei dat Farah Bezaz ferdwûn
Peanstra, Auck	Siteburorren, myn eigen paradys
Ploeg, Durk van der	De iishilligen
Riemersma, Trinus	De fûgel
Schotanus, Elske	Skrik
* Terpstra, Arjen	De hearen fan Fryslân
Veenstra, Johan	'n Brogge van glas
Venema, Doete	It lân fan Vera
Vries, Nyk de	Prospero
* Wind, Harmen	Om it libben

Voor het huren van titels zie bijlage 3.

e. Boeken om te lezen: tips van leesgroepleden

De hier opgenomen titels zijn verschenen in 2008 en getipt door leesgroepleden en bibliotheekmedewerkers. Er zijn bijna 90 tips binnen gekomen. Veel van dezelfde titel, maar ook boeken die te veel bladzijden bevatten of titels die al in een eerder jaar zijn verschenen of al in de lijst zijn opgenomen of (te) nieuwe boektitels, die nog niet bij de bibliotheken aanwezig waren. Voor het huuraanbod zijn 18 Nederlandse en 4 Friese titels uitgezocht, deze zijn opgenomen in het huuraanbod en worden hier niet vermeld.

Suggesties van leesgroepen en derden voor 2009, die niet zijn opgenomen in de uiteindelijke lijst:

Abdollah, Kader	Het huis van de moskee
Boyne, John	De jongen in de gestreepte pyjama
Brokken, Jan	In het huis van de dichter
Claudé, Philippe	Het verslag van Brodeck
Enquist, Anna	De kwetsuur
Faber, Michel	Het vuurevangelie
Gelder, Roelof van	Zeepost
Gerritsen, Esther	De kleine miezerige god
Gilbert, Elizabeth	Eten, bidden en beminnen
Godwin, Peter	Wanneer een krokodil de zon opslokt
Hosseini, Khaled	Duizend schitterende zonnen
Hustvedt, Siri	Het verdriet van een Amerikaan
Japin, A.	De overgave
Keuls, Yvonne	Benjamins bruid
Koch, Nathalie	Streken
Lieske, thomas	De nieuwe man
Loo, Tessa de	Harlekino
MacDonald, Ann-Marie	Laten wij aanbidden
Meer, Vonne van der	Zondagavond
Mercier, Pascal	Nachttrein naar Lissabon
Mercier, Pascal	De pianostemmer
Morrison, Toni	Een daad van barmhartigheid
Mortier, Erwin	Godenslaap
Noordervliet, Nelleke	Snijpunt
Palmen, Connie	Lucifer
Patchett, Ann	Familie
Peper, Rascha	Vingers van marsepein
Reisel, Wanda	Die zomer
Romijn Meijer, Henk	Oprechter trouw
Roth, Joseph	Job
Sambeek, Lisa van	Zadelpijn en ander damesleed
Sasa, Stanistic	Hoe de soldaat de grammofoon repareert
Schippers, K	De hoedenwinkel
Siebelink, Jan	Suezkade
Strout, Elizabeth	Winter
Trojanow, Ilja	De wereldverzamelaar
Turgenev, I.S	Liza
Voors, Barbara	Dooi
Wiener, L.H.	Eindelijk volstrekt alleen
Zeh, Juli	Vrije val

4. KOOPAANBOD

De vraag naar huurtitels is erg groot en het is daarom onmogelijk dat alle leesgroepen (meer dan 175) de door hen gekozen huurtitels ook toegewezen krijgen. Bovendien kunnen – gezien de relatieve korte leesperiode (oktober – maart) – per jaar maar vier of vijf groepen dezelfde titel huren. Daarom is er tot grote tevredenheid sinds 1995 ook een koopaanbod van boekpakketten.

a. Grote Lijsters, een uitgave van Wolters Noordhoff

De Grote Lijsters zijn geschikt voor de bovenbouw van HAVO/VWO. Elke serie bevat 6 titels en het fullcolour magazine Dossier, dat veel achtergrondmateriaal biedt. Prijs: € 17,95 inclusief btw.

Jaargang 2008 – 2009	Vlugt, Simone van der	De reünie
	Heijden, A.F.Th. van der	Het leven uit een dag
	Wolkers, Jan	Kort Amerikaans
	Elsschot, Willem	Lijmen/Het Been
	Abdolah, Kader	Spijkerschrift
Jaargang 2009 – 2010	Bernlef, J.	Boy
	Campert, Remco	Het leven is verrukkulluk
	Dorrestein, Renate	Echt sexy!
	Dijkzeul, Lieneke	De stille zonde
	Wieringa, Tommy	Joe Speedboot

Voor bestellingen zie bijlage 1.

b. Boektoppers, een uitgave van Malmberg

Boektoppers zijn geschikt voor de bovenbouw van HAVO/VWO.

In ieder boek is auteursinformatie opgenomen. Bij elk pakket van 4 titels is een gratis dvd opgenomen. Kijk ook op www.boektoppers.nl. Prijs: € 15,00 inclusief btw).

Jaargang 2008 – 2009	Bakker, Gerbrand	Perenbomen bloeien wit
	Brijs, Stefan	De engelenmaker
	Giphart, Ronald	Ik ook van jou
	Linden, Frénk van der	De steniging
Jaargang 2009 – 2010	Abdolah, Kader	Het huis van de moskee
	Naegels, Tom	Los
	Hart, Maarten 't	Het woeden der gehele wereld
	Dorrestein, Renate	Zolang er leven is

Voor bestellingen zie bijlage 2. Deze titels zijn vanaf augustus 2009 leverbaar.

5. CURSUSAANBOD ANNELIES DEN HAAN EN EGBERT SPIEKSTRA

Al enige jaren verzorgen wij diverse cursussen voor leesgroepen, bibliotheken en andere instellingen. Wij zijn 1^e graads docenten Nederlands en hebben ervaring in het voortgezet onderwijs.

Praten met groepen over literatuur is iedere keer weer een fascinerende bezigheid en ook dit jaar willen we u graag van dienst zijn en u iets vertellen over een bepaald boek, een auteur, een genre, een stroming, de opzet van een beoordeling en dergelijke.

Om u een idee te geven van de mogelijkheden, hieronder een overzicht van uitgevoerde cursussen en nieuwe plannen, waarbij overigens aangetekend moet worden dat het woord cursus niet betekent dat de deelnemers niet actief zijn!

De mogelijkheden:

- Lezingen, workshops rond een boek; zo verzorgden we onder andere besprekingen van het werk van Leon de Winter, Jan Siebelink, Judith Koelemeijer, Annejet van der Zijl, Oek de Jong, Mischa de Vreede, Bernlef, Harry Mulisch, Willem Jan Otten en vele anderen.
- Onder de titel 'recenseren kun je leren' proberen we u bewust te maken van de redenen waarom het ene boek u wel aanspreekt en het ander niet. Deze cursus is geschikt voor zowel beginnende leesgroepen als voor al langer bestaande leesgroepen op zoek naar verdieping. Uiteraard nemen we bij deze cursus altijd een boek als uitgangspunt, meestal is dat het boek, dat uw groep op dat moment op het programma heeft staan.
- De cursus 'moderne poëzie' is vooral bedoeld om u inzicht te geven in de mogelijkheden tot interpretatie en de middelen die dichters hanteren om een bepaald effect te bereiken. Deze cursus kan 1 bijeenkomst zijn, bijvoorbeeld naar aanleiding van 'de dag van de poëzie', maar we bieden ook een iets uitgebreidere versie van twee of drie bijeenkomsten aan, waarbij we naast het interpreteren/lezen van gedichten, uiteraard iets dieper in kunnen gaan op techniek, verschillende stromingen en het schrijven van poëzie.
- Wilt u iets meer weten over de geschiedenis van de (moderne) literatuur, dan hebben we een serie van 3 bijeenkomsten waarin we aandacht besteden aan de ontwikkeling van de literatuur sinds 1880.
- Een aantal keren verzorgden we een cursus rond het verschijnsel biografie, o.a. naar aanleiding van 'Sonny Boy' en 'Anna' van Annejet van der Zijl en 'Het zwijgen van Maria Zachea' van Judith Koelemeijer.
- Een van de nieuwste cursussen is een inleiding over 'poëtica', dat wil zeggen over wat een auteur beweegt om een bepaald boek, oeuvre te schrijven, wat zijn of haar idee is over het schrijverschap. Boeken die erg geschikt zijn om dit aan de orde te stellen zijn bijvoorbeeld 'Siegfried' van H. Mulisch en 'In Babylon' van M. Möring. De leesgroep van Schiermonnikoog omschreef deze bijeenkomst als pittig, maar ook fascinerend, omdat je indirect ook bewust wordt van je houding als lezer, je eigen opvattingen over literatuur.
- Sinds enkele jaren wordt onder auspiciën van de stichting 'Bulkboek' onder scholieren van de bovenbouw van het voortgezet onderwijs een verkiezing georganiseerd onder de titel 'Inktaap', waarbij de inktaap een beeldje is, dat wordt uitgereikt aan een van de auteurs die het voorgaande jaar één van de drie grote literaire prijzen (AKO, Gouden Uil, Libris) heeft gewonnen. De leerlingen lezen de drie prijswinnende boeken en bepalen na een debat welk boek volgens hen dit jaar de 'supercup' moet winnen. Zo'n debat is misschien ook geschikt voor leesgroepen of bibliotheken, dit jaar gaat het om de boeken 'Ultramarijn' van H. van Woerden, 'Waar was je nou' van K. Schippers en 'Knielen op een bed van violen' van Jan Siebelink (op de website van www.bulkboek.nl vindt u meer informatie).

- Tenslotte zijn we uiteraard te allen tijde bereid op verzoek een bepaalde auteur, een bepaald boek o.i.d. te bespreken onder het motto u vraagt, wij verzorgen...

In principe berekenen we 6 euro per deelnemer per cursusdag (uitgaande van minimaal 8 personen), inclusief materiaal, koffie/thee. In speciale gevallen kan in overleg afgeweken worden van het bovenstaande. Voor bibliotheken en andere instellingen wordt in overleg een tarief vastgesteld. De bijeenkomsten duren 2 tot 2½ uur, 's ochtends met begintijd 9.00 uur of 9.30 uur, 's middags met begintijd 13.30 uur en 's avonds beginnen we om 19.30 uur.

U kunt ons als volgt bereiken:

Annelies den Haan
telefoon: 058 8449706
e-mail: a.haan42@chello.nl

Egbert Spiekstra
telefoon: 058 2881846
e-mail: spiekstra.a.e@hetnet.nl

6. BOEKBESPREKING

Algemene richtlijnen en praktische tips voor discussies

Een rondje vooraf

De leider kan het gesprek starten met een 'rondje vooraf'. De deelnemers geven in een paar zinnen hun eerste oordeel, zonder verder op de inhoud in te gaan. Ze vertellen bijvoorbeeld of ze het boek met plezier gelezen hebben of niet, wat hun geraakt, geërgerd of ontroerd heeft. Een prettige schrijfstijl. Alleen een cijfer geven kan ook. Als men ongelijk over een boek denkt is er meer discussie!

Inhoud

Wat is de inhoud van het boek? Het verloop van het verhaal moet een ieder duidelijk zijn. Als de schrijver dingen open laat of suggereert is dat juist een reden om hier op door te gaan. Is het de leden van de leesgroep duidelijk wat de bedoelingen van de schrijver zijn? Heeft de schrijver dat goed kunnen overbrengen? Heeft u de kern van het boek kunnen vinden? Heeft het boek een gesloten of een open einde? Is er sprake van een aanwijsbare climax?

Personages

Wie is de hoofdpersoon in het boek? Of zijn er meerdere? Zijn de hoofd- en bijfiguren levensecht beschreven? Hoe is hun karakterstructuur? Hebben ze typerende eigenschappen? Hebben de namen van de romanfiguren een betekenis? Maken ze een ontwikkeling door? Welk personage heeft het meest aangesproken?

Ruimte en tijd

Waar speelt het verhaal zich af? Had het verhaal zich ook ergens anders af kunnen spelen? Zou daardoor het verhaal veranderen? In welke tijd of periode is het verhaal gesitueerd? Zijn er bijzonderheden over deze tijd bekend? Is het verhaal chronologisch verteld? Of wordt er vooruit dan wel achteruit in de tijd gekeken? Heeft dat een betekenis? Wat betekent het voor de spanning in het boek?

Vertelperspectief en stijl

Wie vertelt het verhaal? Een 'ik-figuur'? Een verteller? Wat maakt dat voor verschil? Hoe is het taalgebruik? Zijn er veel beschrijvingen? Bevat het boek veel of weinig monologen of dialogen? Heeft de stijl van schrijven invloed op de beleving gehad?

Motieven en thema's

Zijn er motieven in het verhaal die steeds weer terugkeren en daardoor een extra betekenis krijgen? Wat heeft de auteur op de lezer willen overbrengen? Wat is het motief of de boodschap van het verhaal? Behoort het boek tot een bepaald genre of stroming?

Uiterlijk van het boek

Ligt het boek lekker in de hand? Is het boek prettig leesbaar? Heeft het boek een kleine of juist ruime letter, hoe is de bladspiegel enz. Is de flaptekst uitnodigend? Bevat het boek illustraties? Wordt in het boek gebruik gemaakt van hoofdstukken? Zo ja, waarom? Wat is de betekenis van de titel? Past de omslag hierbij? Zou je het boek zelf uitgezocht hebben?

De schrijver

In welke tijd, plaats en omstandigheden is de auteur geboren? Heeft dat invloed op zijn/haar werk gehad? Zou je meer van deze schrijver willen lezen?

7. SELECTIE VAN DERDEN

---

a. St. Literatuurclubs Drenthe

Bij de Stichting Literatuurclubs Drenthe, Postbus 78, 9400 AB Assen, hebben de deelnemers van de leesgroepen jaarlijks een betaald abonnement op de dienstverlening. Daarvoor ontvangen de deelnemers: Nieuwsbrieven, vier geselecteerde boeken met korting en lesbrieven en informatieavonden. Kijk ook op de geheel vernieuwde website www.literatuurclubsdrenthe.nl.

De boekenkeuze van de Literatuurclubs Drenthe voor het seizoen 2009 – 2010:

Overeem, Vincent – Misfit
Franck, Julia – De middagvrouw
Adiga, Aravind – De witte tijger
Mortier, Erwin – Godenslaap

b. Friese Christelijke Plattelandsvrouwenbond

De Friese Christelijke Plattelandsvrouwenbond selecteert zelf titels om te bespreken.

Meer informatie bij:

De werkgroep Boek in Beeld
Mevrouw B. Hemrica-de Jong
De Boeyer 8, 9074 DB Hallum

Titels seizoen 2009–2010:

Dis, Adriaan van – De wandelaar
Keulen, Mensje van – De laatste gasten
Mortier, Erwin – Godenslaap
Provoost, Anne – In de zon kijken
Winter, Leon de – Het recht op terugkeer

c. Passage, Christelijk–maatschappelijke vrouwenbeweging

Projectleidster Cultuur: J.A.M. van den Broek
Postbus 2164, 3800 CD Amersfoort, tel. 033–4220730
www.passagevrouwen.nl, e-mail: info@passagevrouwen.nl

Passage besteedt jaarlijks via hun project 'Boekentaal Mondiaal' aandacht aan boeken. Elk jaar komen twee mappen uit met elk 6 boekbesprekingen. Deze mappen kunnen worden gekocht bij Passage. De mappen kunnen gebruikt worden bij het gezamenlijk bespreken van boeken. Passage leent géén boeken uit en biedt de lezers ook géén kooppakket aan. De lezers moeten de boeken **zelf** kopen. Lenen bij de bibliotheek geeft vaak moeilijkheden omdat er niet zoveel dezelfde titels op hetzelfde tijdstip door de bibliotheken te leveren zijn.

Boekentaal Mondiaal: selectie seizoen 2009–2010. Thema: *'Tussen toen en toekomst'*.

Map 12A

Claudiel, Philippe – Het verslag van Brodeck
Fàbregas, Laia – Het meisje met de negen vingers
Gaudé, Laurent – Eldorado
Krabbé, Tim – Marte Jacobs
Roth, Joseph – Job
Leguijt, Guurtje – Niemandslân

Map 12B

Hermesen, Joke J.	- De liefde dus
Peper, Rascha	- Vingers van marsepein
Tahir, Naema	- Eenzaam heden
Beijum, Kees van	- Paradiso
Némirovsky, Irène	- De gelukzoeker
Garner, Helen	- De logeerkamer

Passage geeft ook bruikbare mappen uit, die besteld kunnen worden via hun organisatie:

- Lees je rijker; handleiding voor leeskringen
- Verhaalanalyse

d. Bureau Senia

Projectleidster 'ANBO gaat literair': Marijke Slager.

Postbus 83, 8120 AB Olst, tel. 0570-562055.

E-mailadres: mslager@senia.nl

Bureau Senia geeft advies en verzorgt projecten voor actieve senioren. Via Bureau Senia krijgen de deelnemers 5 keer per seizoen achtergrondinformatie over boek en auteur en een gesprekshandleiding.

Titels lees seizoen Senia literair 2009 - 2010

Brouwers, Jeroen	- Datumloze dagen
Giordano, Paolo	- De eenzaamheid van de priemgetallen
Grunberg, Arnon	- Tirza
Haasse, Hella S.	- Oeroeg
Jansen, Suzanne	- Het pauperparadijs
Lieske, Tomas	- Dünya
Meer, Vonne van der	- Zondagavond
Erwin Mortier, Erwin	- Godenslaap
Umbgrove, Arthur	- De hartslag van de aarde

8. DATABANKEN EN INTERNETADRESSEN

In de bibliotheek kunt u informatie zoeken in o.a. onderstaande databanken:

LiteRom: Databank Nederlandse literatuur met recensies en interviews.

LiteRomWereldliteratuur: Recensies en auteursinformatie (interviews) over buitenlandse literatuur.

JeugdLiteRom: Recensies en artikelen over jeugdboeken.

FictieRom: Zoeken op onderwerp naar romans. Korte recensies en titelgegevens verhalende lectuur.

UittrekselBank: De grootste verzameling uittreksels en auteursportretten van Nederland. Nederlandstalige en anderstalige literatuur. Uittreksels en auteursinformatie.

Meer over Media: Extra knop in de catalogus met meer informatie over het gezochte.

Krantenbank: Archieven van alle zes grote landelijke dagbladen tot en met de krant van gisteren.

Regionale Krantenbank: Archieven van de meeste dag- en weekbladen in de provincies Drenthe, Groningen en Fryslân aangevuld met lokale huis-aan-huis bladen.

INTERNET

Steeds meer wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden die internet biedt. Hieronder een klein overzicht van sites, die voor leesgroepen van belang kunnen zijn:

www.ontdekdebieb.nl

De site van de gezamenlijke openbare bibliotheken in Friesland.

www.bibliotheek.nl

De site van de gezamenlijke openbare bibliotheken in Nederland.

www.boekbalie.nl

Site van bibliotheken en boekhandels, met allerlei literaire wetenswaardigheden.

www.literatuurplein.nl

Het digitaal kennis- en ontmoetingsplein voor de literatuur, gemaakt en onderhouden door de Vereniging van Openbare Bibliotheken.

www.letteren.net

Agenda, informatie en achtergronden met betrekking tot de Nederlandse literatuur.

www.boekgrrls.nl

Vrouwen en boeken. O.a. leeslijst, aanbevelingen/afkrakers, lezen en kunst, filosofische hoek, muzikale hoek, poëziepagina en veel links naar verwante onderwerpen.

www.tijdvoorlezen.nl

Samenwerkingsite van de Nederlandse Spoorwegen en het CPNB (Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek).

www.BoekBoek.nl

Informatieve site gemaakt door de WPG-uitgeverijen (samenwerkingsverband van 9 uitgeverijen).

www.boekenwereld.com

Website van de Veen Bosch & Keuning Groep (diverse uitgeverijen).

www.boekweb.nl

Startpagina, waar veel links naar boekensites samenkomen. Onderverdeeld in landen en categorieën.

www.literatuur.startpagina.nl

Tallose links naar websites, van literaire tijdschriften, boekhandels, uitgeverijen tot e-books.

www.lezen.nl

Site van Stichting Lezen.

www.vitaal.nl

Interactief e-magazine voor geïnteresseerden in literatuur, cultuur en natuur.

www.boekentaal.info

Site voor leeskringen en lezers.

www.literatuur.frlgids.nl

Over boeken en schrijvers in de Friese taal.

www.debutantenprijs.nl

Prijs voor het beste Nederlandstalig fictie debuut.

www.akoliteratuurprijs.nl

Prijs voor Nederlandstalig literair proza.

www.dichtvorm.nl

DICHT/VORM bestaat uit korte animatiefilms, gebaseerd op Nederlandse gedichten.

www.nrc.nl/leesclub

Voor iedereen die wil discussiëren over literatuur.

www.dbnl.nl

De digitale bibliotheek voor de Nederlandse Letteren. Site met complete Nederlandse literaire teksten, biografieën en portretten.

www.hellahaassemuseum.nl

Digitaal museum van deze veelbekroonde auteur

www.literairnederland.nl

www.boekkalender.nl

www.boekbond.nl

www.boek.nl

www.cpnb.nl

www.ned.univie.ac.at/links

www.schrijvers.pagina.nl

www.tresoar.nl

www.bulkboek.nl

www.vrouwenvannufriesland.nl

9. ADRESSEN VAN DERDEN

Nuttige adressen

Onderstaande organisaties organiseren activiteiten die met boeken, taal en literatuur te maken hebben, zoals schrijversavonden, promotie en het uitgeven van boeken, tentoonstellingen, cursussen enz.

Afûk
Postbus 53
8900 AB Ljouwert. 058-2343070
www.afuk.nl

Tresoar: Frysk Historysk en Letterkundich
Sintrum
Postbus 2637
8901 AC Ljouwert. 058-2127103
www.tresoar.nl

Gysbert Japicxhûs
Besykadres: Wipstrjitte 6
Postbus 150
8701 HZ Boalsert. 0515-573990

St. Literaire Activiteiten Leeuwarden (SLAL)
p.a. Engelsestraat 48
8913 BJ Leeuwarden. 058-2121992

St. Literaire Activiteiten Heerenveen (SLAH)
p.a. Dalkruid 7
8445 RK Heerenveen.
info@slahheerenveen.nl
www.slahheerenveen.nl

St. Literaire Activiteiten Sneek (LAS)
Postbus 51
8700 AB Bolsward

St. Literaire Activiteiten Ooststellingwerf
A Propoz
p.a. Hoogengardelaan 6
8631 AD Oosterwolde. 0516 - 520231

St. It Fryske Boek / It Fryske Berneboek
Postbus 1311
8900 CH Ljouwert. 058-2343090
www.fryskeboek.nl

St. Vrienden van de openbare bibliotheek
Leeuwarden
p.a. Postbus 2556
8901 BL Leeuwarden. 058-2139538

Stellingwarver Schrieversronte
Willinge Prinsstraote 10
8421 PE Oldeberkoop. 0516- 451108

Volksuniversiteit Friesland
Postbus 116
8900 AB Leeuwarden. 058-2842222
www.3fcroc.nl
Zie ook: www.cursusinfriesland.nl

Creativiteitscentra:

Creativiteitscentrum Meldij / Karwei
Reidingweg 1
9203 KR Drachten. 0512 - 514293

Creatieve cursussen de Cirkel
Minckelerstraat 11
8442 CE Heerenveen. 0513 - 645500

Parnas, huis voor kunst en cultuur
Raadhuisplein 25
8911 HK Leeuwarden. 058 - 2124909

Folkshegeskoalle Schylgerelân
Badweg 71
8896 JB Terschelling-Hoorn. 0562-448954
www.folkshegeskoalle.nl

10. ADRESSEN LEESGROEPEN PER GEMEENTE

Naam:	Adres:	Postcode:	Plaats:
Achtkarspelen			
A. Bruinsma–Doorduin	De Spil 7	9285 VJ	Buitenpost
J. de Jong	De Westeregen 20	9291 PN	Kollum
N. Kemps–Stam	Kalmoes 8	9285 LD	Buitenpost
R. Langhout–Velstra	De Voorzoom 62	9285 MR	Buitenpost
H. Sleiffer–de Wilde	Kammingastrjitte 72	9281 PE	Harkema
R. Sloep–Tulner	Zetveld 20	9231 BP	Surhuisterveen
Ameland			
J.A.R. Korvemaker–Lesterhuis	Abraham Fockstraat 4	9161 ED	Hollum–Ameland
G. van Leerzem	Oosterlaan 32	9161 AC	Hollum–Ameland
Het Bildt			
E. Altena–Bouma	Postbus 49	9076 ZN	Sint Annaparochie
G. Ebbens–Kamsma	K. van Zandbergenstraat 14	9076 GB	Sint Annaparochie
J. Rusman–Vreugde	Nieuwebildtdijk 56	9078 PR	Oudebildtzijl
W. de Vries	Beuckelaerstraat 2	9076 DA	Sint Annaparochie
Boarnsterhim			
A. Elgersma–Fröhlich	S. Visserstrjitte 34	8491 DJ	Akkrum
K. Epema–Sinnema	De Tsjalk 43	9001 HE	Grou
L. de Jong	Jikke Benedictusstrjitte 35	8495 SE	Aldeboarn
A. Kalsbeek–Hoekstra	Leechlân 7	9005 XT	Wergea
T. Kamminga–Bijker	De Weinmakker 2	9005 RN	Wergea
B. Kiestra–Hoogland	Marsherne 16	9013 CG	Poppenwier
N. Kleinbekman–Smeding	Rijksweg 57	9011 VB	Jirnsum
S.B. Krol–Wester	Pr. Beatrixweg 7	9001 JM	Grou
M. de Leeuw–Gerritzen	Súdkant 5	8495 KL	Aldeboarn
G. Martens–de Jong	De Boeyer 14	9001 JH	Grou
P. van der Meer	De Tuorrebout 8	9001 GT	Grou
R. Schat	De Fûke 60	9001 NJ	Grou
D.M. Schoonbeek–Veldman	W.J. Koopmansstrjitte 5	8491 DL	Akkrum
G. Spriensma–van der Zee	Brêgepaad 16	9001 DJ	Grou
A. Terpstra–de Vries	De Boarch 19	9001 LV	Grou
Tj. Yntema–Reitsma	Meersweg 17	9001 BH	Grou
A. Zijlstra–de Vries	Douwemastrjitte 51	9011 VP	Jirnsum
B. Andela–Bosma	Fredericusstraat 3	8701 AJ	Bolsward
J. Hettinga–Jellesma (2x)	Sneekerweg 1	8701 PZ	Bolsward
J. Wiersma–Doornbos	Blauwhuisterweg 4	9231 AC	Surhuisterveen
A.W. Yedema	Lonjeflat 24	8701 DH	Bolsward
Dantumadiel			
I.E. v.d. Beek–v.d. Hoop	Kievietlaan 18	9269 NK	Feanwâlden
W. de Haan–de Vries	Noorderstationsstraat 45	9271 CJ	De Westereen
H. Kooistra–Rozendal	Zwaluwstraat 32	9269 NP	Feanwâlden
E. van der Maale–Hagelûken	H. Schaperlaan 11	9269 PL	Feanwâlden
H. Scherjon	Het Geelhartje 10	9271 LB	De Westereen
W.R. Sikkema–de Jong	Feintenslaan 56	9269 VE	Feanwâlden
A. Sijtsma–Venema	Falkenaweg 1	9269 TJ	Feanwâlden

Naam:	Adres:	Postcode:	Plaats:
M. Vellema-Vonk	Mr. de Grootstraat 7	9104 HP	Damwâld
Dongeradeel			
F. Bekius	Oranjewal 28-1	9101 JV	Dokkum
I. Boskma	J. Droststraat 7	9103 NN	Dokkum
G. Hoekstra	Stern 21	9101 XW	Dokkum
D. Jellema-Hiemstra	Staplandwei 8	9146 CH	Hantumeruitburen
G. Nakken	Sylsterhoeke 7	9012 DW	Raard
A.J. Ridder	Heldersstraat 8	9101 BP	Dokkum
L. van der Zee-Zondervan	Oostenstein 16	9291 GR	Kollum
Ferwerderadiel			
G. Admiraal-Akkerhof	De Pream 14	9074 DL	Hallum
W. Bosch	Harstawei 23	9173 GA	Hegebeintum
A. de Haan-Feenstra	Feytsmastraat 4	9172 NS	Ferwert
L. Hoogland-Willemsens	Elingawei 13	9172 NH	Ferwert
G. Meindertsma-de Boer	Concordiastrjitte 23	9112 HW	Burdaard
Franekeradeel			
S. Hoekstra-Sterk	Frisia 28-A	8801 PP	Franeker
G. Adema-Zondervan	Willem Koningstraat 13	8801 GX	Franeker
P. Balke	Vliet 18	8801 VP	Franeker
B. Bijl de Vroe-Tichelaar	Hearewei 11	8856 BT	Pietersbierum
H. Buwalda	Swaerderwei 1-B	8851 EG	Tzummarum
T. de Jong-Kuipers	Dorpsstraat 54	8813 JC	Schalsum
J. Sikkema-Jansen	Godsacker 7	8801 LM	Franeker
Gaasterlân-Sleat			
M. Boonstra	K. Gelkesstrjitte 16	8582 KZ	Oudega
Louwsma-Moonen	Buurren 71	8581 KD	Elahuizen
G. van der Zijl	Lunenburgpaed 12	8563 AX	Wijckel
Harlingen			
M. Dekenga	Koetille 3	8861 KP	Harlingen
Heerenveen			
T. Haayes-de Groot	Valk 21	8446 GX	Heerenveen
S. Heida	Fonteinkruid 37	8445 RT	Heerenveen
G. de Jong-Teppema	Amelandlaan 31	8443 BV	Heerenveen
A.W. van den Kerkhoff	Woudsingel 11	8443 DL	Heerenveen
A. Kraak	Tormentil 80	8445 RG	Heerenveen
J. Oosterdijk	Ds. Veenweg 5	8456 HH	De Knipe
W.T. Praat-van der Ende	Nieuwstraat 25 / 10	8441 GC	Heerenveen
M. Schoppen	Narcislaan 2/41	8441 GW	Heerenveen
H. Steensma-Schroor	Van Lidtstraat 32	8442 KT	Heerenveen
F. Vos	Valk 15	8446 GX	Heerenveen
J. Yntema	Tormentil 11	8445 RP	Heerenveen
Kollumerland			
L. Verbeek-van Buuren	Foarwei 40	9294 KE	Oudwoude
Leeuwarden			
B. Bloemhof-Tijmsma	Uilenburgstate 19	8925 HT	Leeuwarden
W. Boxman-Dantuma	Zwenkgras 62	8935 HD	Leeuwarden
R. Gleis	Andringastate 26	8926 LP	Leeuwarden
A. den Haan	J.W. Frisostraat 32	8933 BF	Leeuwarden
H. van Hemmen	Britsenburg 105	8925 CS	Leeuwarden

Naam:	Adres:	Postcode:	Plaats:
W. Hoeber	Van Harinxmaplein 17	8931 DM	Leeuwarden
J. Holtkamp	Karel Fabritiusstraat 71	8932 HN	Leeuwarden
P.L. Kaastra–Nicolay	Alddiel 10	8926 XB	Leeuwarden
G. van der Meer–Hietkamp	Lege Hearewei 38–A	9051 BL	Stiens
G. Ozinga	Taco v.d. Veenplein 175	8923 EN	Leeuwarden
F. Rijinks–Kloen	Longkruid 14	8935 PL	Leeuwarden
W. Rinsema	Ferd. Bolstraat 80	8932 JR	Leeuwarden
E. Spiekstra	Atsmastate 19	8925 KB	Leeuwarden
W. Twijnstra	Hottingastate 19	8926 PV	Leeuwarden
M. de Vries	Zenegroen 147	8935 KE	Leeuwarden

Leeuwarderadeel

H. Blaauw–Jager	Finne 17	9055 MH	Britsum
T.A. de Boer–Mulder	Brédyk 2	9051 HZ	Stiens
H. Boomsma–Kuipers	Hôf 6	9088 AM	Wirdum
J. Gerbens–Zwart	Bredyk 13	9051 HZ	Stiens

Lemsterland

J. Popma–Dijk	Herenweg 9	8536 TM	Oosterzee
---------------	------------	---------	-----------

Littenseradiel

R. Brandsma	Geins 1–B	8731 CR	Wommels
A. Fopma–Fokkema	Tsjerkebuorren 13	9021 CH	Easterwierrum
C. Geurtsen	Greate Buorren 21	9024 EJ	Weidum
J. Leenders	Altaplein 1	8635 MB	Boazum
J. Prinsen	Pastoar Ten Bokumstrjitte 6	8736 JG	Reahûs
D. de Vries–Sobel	Fabrykswei 9	8731 AE	Wommels

Menaldumadeel

H. van den Beukel–Kooren	Wettertún 32	9041 VN	Berlikum
J. Froon	J.H. van Aismawei 3	9045 PE	Beetgumermolen
F. van de Meer–Saakstra	De Koarte Ekers 14	9035 GK	Dronrijp
G. Steggerda–van Nieuwenhoven	Sikkemabuorren 16	9045 PS	Beetgumermolen
M. Weijer–Zijlstra	Wiersterdijk 8–A	9041 VL	Berlikum

Nijefurd

R. Hoogland–Pitstra	Balkepolle 10	8713 LE	Hindeloopen
J. de Boer	Ymedaem 21	2287 HP	Molkwerum
H. Dijkstra	Ds. L. Tinholtstraat 21	8723 CW	Koudum
A. Joosse	Kramerswei 6	8723 EW	Koudum
W.G. van Koert–Schagen	Voorstraat 76	8715 JC	Stavoren
A.J. Lobel Albada Jelgersma	Doerebout 38	8723 HD	Koudum
H. Soepboer	Begine 52	8711 BK	Workum

Ooststellingwerf

G. Fontijne	Hoofdweg 41	8424 PJ	Elsloo
B. Benedictus–Veenstra	Wolvegasterweg 14	8421 PN	Oldeberkoop
J. Hagen	Parkleane 46	8401 NE	Gorredijk
J. Hamming–ten Berge	Oosterbrink 9–D	8431 RA	Oosterwolde
A. Hoekstra–Faber	Oosterbrink 14	8431 RA	Oosterwolde
M.T. van der Klaauw–Eldering (2x)	Aenboomsteegde 8	8426 CJ	Appelscha
R. Kuipers–van Breeden	P.J. Troelstrastraat 3	8426 LD	Appelscha
Y. Peters–Stuart	Drentseweg 19	8426 EN	Appelscha
E. Plomp–den Uijl	Bûterheideveld 27	8423 TB	Makkinga
J. Plooyer	't West 40	8435 VN	Donkerbroek

Naam:	Adres:	Postcode:	Plaats:
E. Hoekstra	Horstlaan 30	8424 PT	Elsloo
J. van der Sluis	Het Hooge 39	8421 SE	Oldeberkoop
Opsterland			
A. Beumer-Berga	't Iekenhiem 12	8401 XW	Gorredijk
K. de Boer	Spinnerij 9	8401 XE	Gorredijk
M.D. Brands-Bolt	Nijewei 3	8401 AJ	Gorredijk
A. Dijk-Bos	Van Boelenslaan 1	9244 EL	Beetsterzwaag
M. Durksz-Jongejan	Bremerwei 22	9248 SH	Siegerswoude
H. Jaarsma-Boelens	't Corso 20	8408 HX	Lippenhuizen
A.A. Koolhaas	Romke van Damwei 3	8406 EJ	Tijnje
J. Liemburg	Spinnerij 46	8401 XG	Gorredijk
P. van de Meer-Kempenaar	't Hou 18	8404 GH	Langezwaag
W.A. Postuma	De Feart 67	9247 CL	Ureterp
J.H. Schraagen-de Jong	Eineflecht 26	9244 EN	Beetsterzwaag
B. Uilenhoed-Salomons	Kûperij 49	8401 VN	Gorredijk
A. Vrieze-Kwant	Hegedyk 1	8401 BH	Gorredijk
Schiermonnikoog			
S. de Boer	Badweg 3	9166 NC	Schiermonnikoog
M. Flink	Postbus 30	9166 ZP	Schiermonnikoog
Skarsterlân			
H. Bolt-Klinkhamer	Klamp 12	8502 BL	Joure
I. Dekker-Weima	Julianalaan 23	8501 HM	Joure
S. Genee	Houtsnip 10	8521 RG	Sint Nicolaasga
A. de Leeuw-van der Gaast	Groenhof 58	8501 VX	Joure
E. Minnema-Westerhof	De Wetterkamp 1	8501 PK	Joure
T. Swart-de Jong	Uilke Boonstralaan 4	8501 EB	Joure
A. Tromp	Groenhof 25	8501 VZ	Joure
A. van der Weg	Haulsterweg 43	8506 BH	Haskerhorne
Smallingerland			
T. Aans	Postbus 96	9200 AB	Drachten
M. van Batenburg-Matray	Het Zuid 17	9203 TA	Drachten
G. van Dieren	De Wylch 8	9251 PB	Burgum
G. Groen	Singel 13	9219 VV	De Tike
H. de Haan-Terpstra	De Meent 27	9203 XP	Drachten
S. Heida-de Vries	Buorren 71	9221 TC	Rottevalle
J. Hofstee	Hemdijk 103	8601 JV	Sneek
A. Jager	Manjepetswei 7	9216 XC	Oudega
S. Kroese-Douma	Skeanewei 22	9212 VC	Boornbergum
Mevrouw Van der Meulen	Wimert 149	9204 GV	Drachten
E. van der Meulen-Koopmans	Wimerts 149	9204 GV	Drachten
N.H. Otter	Dollard 260	9204 CX	Drachten
F. Prins-Dijkstra	Efterom 3	9212 PM	Boornbergum
B. van der Veen-Schengenga	Fluessen 69	9204 HS	Drachten
A. de Zee-van Dijk	Korenmolen 59	9203 VB	Drachten
Sneek			
N. van Dijk	Sjarketorenstraat 21-B	8607 CS	Sneek
J.E. Bazuin	Waldastrjitte 14	8629 RJ	Scharnegoutum
J.C. Dik-Langereis	Fam. Leverstrjitte 30	8603 EC	Sneek
M. van Eyk	Stationsstraat 54	8601 GG	Sneek

Naam:	Adres:	Postcode:	Plaats:
A. van Fraassen-van Heck	Gravinneweg 28	8604 CA	Sneek
E.M. Heijbrock-Wieringa	Klam 26	8603 DS	Sneek
P. Hoogland	Zoutepoel 15	8604 CC	Sneek
I. de Jager-Kooistra	Kolmeer 4	8604 ES	Sneek
M. Korf / Timpaan Welzijn	Oud Kerkhof 11	8601 EE	Sneek
Mevr. Koudenburg	De Terp 4	8604 VK	Sneek
E. Plantinga	Looxmagracht 23	8603 AB	Sneek
E.M.M. Terwisscha-van Scheltinga	Dr. Obe Postmastraat 21	8602 XV	Sneek
Terschelling			
R. Bergsma	Westerbuurtstraat 26	8881 AD	Terschelling-West
F. Boersma-Huitema	Westerbuurtstraat 44	8881 AD	Terschelling-West
A. Kusters-Kuiper	Lergerbosweg 3	8896 JM	Terschelling-Hoorn
T. van Veen-Servaas	Torenstraat 37	8881 BG	Terschelling-West
Tytsjerksteradiel			
T. Veenstra-Terpstra	Blauhûskamp 16	9261 ZD	Eastermar
D. Brander	Teye Tolstraat 4	9261 VD	Eastermar
A. Dijkstra	De Dobbe 36	9062 HG	Oentsjerk
C. Elzinga-van der Linde	Nijboerstrjitte 15	9251 RM	Burgum
H.A. Loot	Gaelekamp 31	9254 EN	Hurdegaryp
A. Moor-v.d. Bosch	Lauermanstraat 20	9251 BB	Burgum
N. Nanning	Twiske 10	9254 GB	Hurdegaryp
J.W. Nijboer-Diepenheim	Woelwijk 18	9255 KH	Tytsjerk
I. Rab-Calkoen	Heidstreek 2	9257 RS	Noardburgum
J. Roemeling-Vlieg	Gealekamp 71	9254 EP	Hurdegaryp
T. Sijtsma-Vonk	Rijksstraatweg 49	9254 DB	Hurdegaryp
M.E. de Vries-Kok	Sinderhoven 160	9254 GH	Hurdegaryp
J. ter Welle-Nijland	Kobbeflecht 165	9254 AJ	Hurdegaryp
Vlieland			
G. Liberg	Bremweg 11	8899 BJ	Vlieland
Weststellingwerf			
T. de Boer-van der Plas	Omgang 19	8471 EP	Wolvega
J. van Dalen-Veenstra	Heerenveenseweg 206	8488 AK	Nijeholtwolde
S. Hogeling-ten Berge	Slingerweg 6	8477 BE	Oldeholtwolde
N. Iedema	Boylersweg 10	8392 NH	Boijl
G. Schaap-de Jong	Grindweg 25	8485 JB	Munnekeburen
Mevrouw De Weerd	Oosterstreek 24	8388 ND	Oosterstreek
Wûnseradiel			
M. de Boer-Veldhuizen	Arumerweg 107	8748 CX	Witmarsum
M. Galama	Hemdijk 15	8765 PA	Tjerkwerd
J. van Zeumeren	Turfmarkt 11	8754 CH	Makkum
Wymbritseradiel			
B. Meer-Stavenga	Hege Wier 10	8628 EL	Goënga
T. Rijpma-Sikkema	Westergoleane 27	8651 BZ	IJlst
U. Smink	De Dassenboarch 21	8651 CB	IJlst
A. v.d. Valk	Sjaerdawei 41-a	8625 HR	Oppenhuizen
J. Wempe-Brouwer	Riperwei 74	8623 XP	Jutrijp
M. Wester-Bos	Waldastrjitte 32	8629 PH	Scharnegoutum

BIJLAGEN

---

1. Aankoop Grote Lijsters
2. Aankoop Boektoppers
3. Reservering huurtitels seizoen 2009 – 2010
4. Inschrijfformulier/wijzigingsformulier/opzegging dienstverlening

BIJLAGE 1

Aankoop Grote Lijsters

(prijs per pakket € 17,95* inclusief btw)

Leesgroep	
Naam contactpersoon	
Adres	
Postcode en plaats	
Telefoonnummer	
E-mail / fax	

Datum: .....Handtekening: .....

De boeken worden gehaald in de bibliotheek te: .....

Jaargang 2008 – 2009

Aantal pakketten: .....

Vlugt, Simone van der	De reünie
Heijden, A.F.Th. van der	Het leven uit een dag
Wolkers, Jan	Kort Amerikaans
Elsschot, Willem	Lijmen/Het Been
Abdolah, Kader	Spijkerschrift

Jaargang 2009 – 2010

Aantal pakketten: .....

Bernlef, J.	Boy
Campert, Remco	Het leven is verrukkulluk
Dorrestein, Renate	Echt sexy!
Dijkzeul, Lieneke	De stille zonde
Wieringa, Tommy	Joe Speedboot

Dit formulier vóór 1 juni 2009 sturen of faxen naar:

Bibliotheekservice Fryslân
t.a.v. leesgroepen
Postbus 7507
8903 JM Leeuwarden

fax: 058-2847785

*prijswijziging voorbehouden

BIJLAGE 2

Aankoop Boektoppers

(prijs per pakket € 15,00* inclusief btw)

Leesgroep	
Naam contactpersoon	
Adres	
Postcode en plaats	
Telefoonnummer	
E-mail / fax	

Datum: .....Handtekening: .....

De boeken worden gehaald in de bibliotheek te: .....

Jaargang 2008 - 2009

Aantal pakketten: .....

Bakker, Gerbrand	Perenbomen bloeien wit
Brijs, Stefan	De engelenmaker
Giphart, Ronald	Ik ook van jou
Linden, Frénk van der	De steniging

Jaargang 2009 - 2010

Aantal pakketten: .....

Abdolah, Kader	Het huis van de moskee
Naegels, Tom	Los
Hart, Maarten 't	Het woeden der gehele wereld
Dorrestein, Renate	Zolang er leven is

Dit formulier vóór 1 juni 2009 sturen of faxen naar:

Bibliotheekservice Fryslân
t.a.v. leesgroepen
Postbus 7507
8903 JM Leeuwarden

Fax: 058-2847785

*prijswijziging voorbehouden

BIJLAGE 3

Reservering huurtitels seizoen 2009 – 2010

Leesgroep	
Naam contactpersoon	
Adres	
Postcode en plaats	
Telefoonnummer	
E-mail / fax	

Zie blz. 3, regels voor het lenen van boeken voor het seizoen 2009 – 2010.

Datum: .....Handtekening: .....

De boeken worden gehaald in de bibliotheek te: .....

<i>Titels in volgorde van voorkeur aangeven*</i>		
Schrijver	Titel	Exemplaren 5, 10 of 15
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

Uw bespreekdatum (u ontvangt de boeken $\pm$ 4 weken van tevoren).

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

reservedata:

- 5.
- 6.

Dit formulier vóór 1 juni 2009 sturen of faxen naar:

Bibliotheekservice Fryslân

t.a.v. leesgroepen

Postbus 7507

8903 JM Leeuwarden

Fax: 058-2847785

*U krijgt 4 titels toegewezen. Daarna kunt u extra titels aanvragen.

BIJLAGE 4

---

*Inschrijfformulier / wijzigingsformulier / opzegging dienstverlening * Leesgroepen in de provincie Fryslân*

Datum: .....

Gemeente waar de leesgroep bijeenkomt : .....

Plaats in die gemeente : .....

0 Ongebonden leesgroep

Bij ongebonden leesgroepen dient minimaal één persoon een bibliotheekabonnement te hebben.

Naam : .....

Volledig adres : .....

Bibliotheekabonnement bij : .....

0 Leesgroep verbonden aan *

NBvP, Vrouwen van nu

NVVH, Nederlandse vereniging van huisvrouwen

KVG, Katholiek vrouwengilde

Zij-actief, Katholiek vrouwenwerk

Passage Christelijke maatschappelijke vrouwenbeweging

Friese Christelijke plattelandsvrouwenbond

Anders, namelijk: .....

0 Aantal lezers: .....

Naam contactpersoon : .....

Straat : .....

Postcode en woonplaats: .....

Telefoon : .....

E-mail : .....

Is dit een wijziging: ja / nee * of een opzegging van de dienstverlening ja/nee *

Naam en plaatsnaam eerdere contactpersoon: .....

Voor Bibliotheekservice Fryslân is de contactpersoon het aanspreekpunt voor aanvragen en financiële afwikkelingen.

0 Wil wel/geen * gebruik maken van de diensten van Bibliotheekservice Fryslân m.b.t. leesgroepen

0 Wil wel/niet * de jaarlijkse brochure toegestuurd krijgen

0 Heeft wel/geen * bezwaar tegen opname van adresgegevens in de brochure 'Dienstverlening aan de leesgroepen in de provincie Fryslân'

0 Opmerkingen: .....

* duidelijk aangeven wat van toepassing is

Dit formulier zenden naar: Bibliotheekservice Fryslân, t.a.v. leesgroepen, Postbus 7507, 8903 JM Leeuwarden, fax: 058-2847785.

Leesgroepen Fryslân 2009 – 2010

INHOUD

blz.

1.	Voorwoord	1
2.	Dienstverlening	2
3.	Huuraanbod	3
	a. Regels voor het lenen van boeken voor het seizoen 2009 – 2010	
	b. Aanvragen en reserveren	
	c. Uitleentermijn en prijs	
	d. Huurtitels	
	e. Boeken om te lezen: actuele tips van leesgroepleden	
4.	Koopaanbod	30
	a. Grote Lijsters, een uitgave van Wolters Noordhoff	
	b. Boektoppers, een uitgave van Malmberg	
5.	Cursusaanbod Annelies den Haan en Egbert Spiekstra	31
6.	Boekbespreking	33
7.	Selectie van derden	34
	a. St. Literatuurclubs Drenthe	
	b. Friese Christelijke Plattelandsvrouwenbond	
	c. Passage, Christelijk-maatschappelijke vrouwenbeweging	
	d. Bureau Senia	
8.	Databanken en internetadressen	36
9.	Adressen van derden	38
10.	Adressen leesgroepen per gemeente	39
Bijlagen / formulieren		
1.	Aankoop Grote Lijsters	
2.	Aankoop Boektoppers	
3.	Reservering huurtitels seizoen 2009 – 2010	
4.	Inschrijfformulier/wijzigingsformulier/opzegging dienstverlening	

Meer informatie bij uw openbare bibliotheek
of

Bibliotheekservice Fryslân, Postbus 7507, 8903 JM Leeuwarden

tel.: 058 – 2847784, fax: 058 – 2847785, e-mail: info@bfrl.nl

Informatie over het reserveren en kopen van titels: Doortje Bouwhuis en/of Els Visser

Inhoudelijke informatie over het aanbod aan leesgroepen: Jantsje Rinsma en/of Symen Schoustra